

Poslovanje v prvem polletju 1978 v primerjavi z enakim obdobjem v letu 1977

V pričujočem sestavku poizkušamo podati primerjavo med poslovnimi rezultati DO v prvih polletjih leta 1978 in 1977.

Pri tem smo naleteli na vrsto težav:

— Glede na to, da se je s 1. 1. 1978 formirala SOZD IMP z sedmimi DO in 23 TOZD, smo se odločili, da naredimo primerjavo med DO, ker za novo ustanovljene TOZD ne bi imeli primerljivih podatkov. Navkljub temu pa ni mogoče primerjati rezultatov za DO IZIP, saj se je njihova TOZD Inženiring formirala iz bivše DSSS IMP. Isto velja za TOZD Izobraževalni center Domžale, ki se je formiral iz TOZD Družbeni standard. Pri DO IZIP smo v zbirniku poleg TOZD: PB, Zastopstvo in Inženiringa upoštevali še TOZD Družbeni standard. Zaradi statusnih sprememb tudi niso primerljivi podatki za DS Interne banke in DS SOZD.

— Zaradi sprememb, ki jih je prinesel Zakon o ugotavljanju v razporejanju celotnega prihodka in dohodka, po katerem se iz celotnega prihodka ne pokriva prispevek za delovno skupnost in nad minimalno amortizacijo, nista neposredno primerljivi kategoriji: porabljena sredstva (zap. št. 2) in dohodek (zap. št. 3). Da bi dosegli primerljivost, je v letu 1978 potrebno korigirati z zap. št. 4, ki jo je

potrebno prišteti k zap. št. 2, oziroma odšteti od (zap. št. 3). Zaradi sprememb, ki jih je prinesel omenjeni zakon, je tudi letošnji celotni prihodek praviloma večji od lanskega.

Iz priloženih tabel se vidi, da je celotni prihodek v letošnjem polletju za IMP kot celoto za 40,2 % višji od lanskega v istem obdobju in da so dosegle nadpovprečen porast DO: PROMONT Ljubljana s 53,3 %, IKOS Ljubljana s 54,7 %, IKO Ljubljana s 65 % in LIVAR, Ivančna gorica z 78,6 %. Najmanjši porast celotnega prihodka izkazuje DO EMOND, Ljubljana 11,8 %.

V letošnjem prvem polletju so se nasproti istemu razdobju lanskega leta povečali materialni stroški z amortizacijo, ki se glede na predpise nanašajo na celotni prihodek, za 32,9 %. Porast je sicer manjši od porasta celotnega prihodka, vendar bi tu še enkrat opozorili na uvodoma omenjene spremembe v predpisih, ki znižujejo porabljena sredstva in hkrati povečujejo celotni prihodek.

Če upoštevamo korekturo z zap. št. 4 je povečanje porabljenih sredstev v obravnavanem razdobju 39,8 %.

Takšna ugotovitev velja za IMP kot celoto, medtem ko imajo le DO PMI Maribor manjše po-

večanje porabljenih sredstev (upoštevaje korekturo), kot pa je povečanje celotnega prihodka.

Če od celotnega prihodka odštejemo porabljena sredstva, dobimo dohodek, ki se je v IMP v prvem polletju 1978 nasproti istemu razdobju lanskega leta povečal za 52,6 % (upoštevaje korekturo za 40,8 %).

Nadpovprečen porast so dosegle sledeče DO: LIVAR, Ivančna gorica z 90,6 % (s korekturo 61,8 %), IKO Ljubljana z 68,8 % (s korekturo 55,9 %), IKOS Ljubljana z 62,1 % (s korekturo 51,9 %) in PROMONT Ljubljana z 61,2 % (s korekturo 47,8 %). Če pa upoštevamo samo korekturno vrednost, se k tem DO pridruži še PMI Maribor z 41,3 %.

Najmanjši porast dohodka je dosegla DO EMOND Ljubljana s 16,5 %, z upoštevanjem korekture pa le 8,6 %. Ta odstotek bi bil še manjši, če bi TOZD Dvigalo vkalkuliralo del dohodka za delovno skupnost v prvem polletju.

Čisti dohodek se je v letošnjem prvem polletju nasproti lanskemu polletju povečal v IMP za 52,7 %, za kolikor se je tudi povečal nekorrigirani dohodek. Nadpovprečno povečanje izkazujejo

Nadaljevanje na 2. strani

v 000 din

Besedilo	PROMONT Lj.			IKOS Lj.			PMI Maribor		
	I.-VI.77	I.-VI.78	Index	I.-VI.77	I.-VI.78	Index	I.-VI.77	I.-VI.78	Index
1. Celotni prihodek	187.958	288.218	153,3	228.217	353.060	154,7	216.522	267.028	123,3
2. Porabljena sredstva	129.808	194.479	149,8	130.932	195.376	149,2	145.316	158.964	109,4
3. Dohodek	58.150	93.739	161,2	97.285	157.684	162,1	71.206	108.064	151,8
4. Del doh. za del. skupnost in nadminimalno amortizacijo	-	7.776	-	-	9.833	-	-	7.480	-
5. Čisti dohodek	49.252	72.430	147,1	71.080	150.560	211,8	61.206	83.886	137,1
6. Osební dohodki	39.079	50.889	130,2	43.612	62.230	142,7	41.391	55.351	133,7
7. Skupna poraba	2.766	4.834	174,8	4.486	10.193	227,2	4.507	9.646	214,0
8. Rezervni sklad	1.519	2.327	153,2	2.714	3.823	140,9	2.239	2.701	120,6
9. Posl. sklad - del za pos. nerazv.	1.529	2.083	136,2	2.811	3.087	109,8	1.516	1.763	116,3
10. Posl. sklad	3.092	12.209	394,9	11.654	36.214	310,7	10.426	14.421	138,3
11. Povpr. št. zaposlenih	933	933	100	1.094	1.308	119,6	915	1.053	115,1
12. Povpr. ug. posl. sr.	203.607	358.311	175,9	309.723	512.267	165,4	215.663	284.098	131,7
13. Povpr. uporaba OS	56.426	136.744	242,3	79.215	205.403	259,3	66.860	89.968	134,6
14. Zaloge	33.262	42.907	128,9	98.510	122.477	124,3	42.942	62.561	145,7

Poslovanje v prvem polletju 1978

Nadaljevanje s 1. strani

sledede DO: IKOS Ljubljana s 111,8 %, LIVAR Ivančna gorica s 70 %, in IKO Ljubljana s 60,2 %, medtem ko najmanjše povečanje izkazuje DO EMOND Ljubljana s 15,9 %.

Največji del čistega dohodka gre na račun osebnih dohodkov, saj predstavljajo le-ti kar 68,1 % od čistega dohodka v prvem polletju 1978. Osebnih dohodki so se v letošnjem prvem polletju nasproti lanskemu povečali za 33,6 %. Večje razporeditve

v korist OD kot pa znaša povečanje čistega dohodka, izkazuje le DO EMOND, Ljubljana.

Predvsem je ohrabrujoče dejstvo, da smo v letošnjem prvem polletju namenili v poslovni sklad za kar 166,9 % več kot v istem razdobju lanskega leta. Seveda to velja za IMP kot celoto, po posameznih DO pa je situacija precej različna. Nadpovprečno razporeditev sredstev v poslovni sklad v letošnjem prvem polletju imajo sledede DO: LIVAR Ivančna gorica s 311,1 %, PROMONT Ljubljana z 294,9 % in IKOS Ljubljana z 210,7 %.

Ob povečanju celotnega prihodka za IMP Ljubljana za 40,2 %, so se zaloge povečale za 31,5 %. Največje povečanje le-teh je izkazano pri DO EMOND Ljubljana z 50,8 %.

Povečanje celotnega prihodka za 40,2 % čistega dohodka z 52,7 % smo dosegli z 10,9 % povečanjem zaposlenih, ob 58,6 % povečanju povprečne uporabe poslovnih sredstev, ter ob 81,2 % povečanju povprečne uporabe osnovnih sredstev.

Besedilo	EMOND, Lj.			IKO, Ljubljana			LIVAR Iv.g.		
	v 000 din			v 000 din			v 000 din		
	I.-VI.77	I.-VI.78	Index	I.-VI.77	I.-VI.78	Index	I.-VI.77	I.-VI.78	Index
1. Celotni prihodek	309.936	346.463	111,8	157.338	259.672	165,0	74.911	133.831	178,6
2. Porabljena sredstva	190.376	207.197	108,8	105.485	172.143	163,2	44.270	75.417	170,4
3. Dohodek	119.560	139.266	116,5	51.853	87.529	168,8	30.641	58.414	190,6
4. Del doh. za del. skupnost in nadminimalno amortizacijo	-	9.433	-	-	6.686	-	-	8.839	-
5. Čisti dohodek	93.414	108.227	115,9	40.878	65.490	160,2	23.522	39.997	170,0
6. Osebnih dohodki	62.360	75.021	120,3	24.697	35.743	144,7	16.533	24.235	146,6
7. Skupna poraba	9.513	11.990	126,0	4.003	5.411	135,2	1.308	5.243	400,8
8. Rezervni sklad	3.780	3.481	92,1	1.743	3.716	195,9	696	1.320	189,7
9. Posl. sklad - del za pos. nerazv.	2.907	3.848	132,4	855	1.017	118,9	558	467	83,7
10. Posl. sklad	8.594	13.820	160,8	8.030	18.922	235,6	2.124	8.733	41,1
11. Povpr. št. zaposlenih	1.216	1.227	100,9	550	625	113,6	352	461	130,9
12. Povpr. ugot. posl. sr.	321.182	482.774	150,3	146.072	207.724	142,2	100.730	158.781	157,6
13. Povpr. uporab. OS	75.707	108.256	143,0	23.021	33.246	144,4	55.699	82.921	148,9
14. Zaloge	73.032	111.372	150,8	75.971	90.508	118,1	15.961	22.536	141,2

v 000 din

Besedilo	IZIP	DS IB	DS SOZD	S k u p a j IMP		Index
	I.-VI.1978	I.-VI.78	I.-VI.78	I.-VI.77	I.-VI.78	
1. Celotni prihodek	65.934	715	12.326	1,232.252	1,727.247	140,2
2. Porabljena sredstva	28.080	48	3.258	778.709	1,034.962	132,9
3. Dohodek	37.854	667	9.068	53.543	692.285	152,6
4. Del doh. za del. skupnost in nadminimalno amortizacijo	3.057	6	619		53.729	-
5. Čisti dohodek	30.711	639	8.011	366.664	559.951	152,7
6. Osebnih dohodki	21.961	542	7.148	249.252	333.120	133,6
7. Skupna poraba	2.160	95	847	26.768	50.419	188,4
8. Rezervni sklad	1.051	-	-	13.320	18.419	138,3
9. Posl. sklad - del za gosp. nerazv.	433	-	-	10.651	12.698	119,2
10. Posl. sklad	5.045	-	-	40.969	109.364	266,9
11. Povpr. št. zaposlenih	312	16	101	5.439	6.036	110,9
12. Povpr. ugot. posl. sr.	188.732	-	25.985	1,399.190	2,218.672	158,6
13. Povpr. uporab. OS	67.213	-	20.242	410.476	743.993	181,2
14. Zaloge	21.000	-	906	360.591	474.267	131,5

Za čiste dohodkovne odnose

V javni razpravi je samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD Inženiring in ostalimi TOZD

1. TEMELJI

SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

V prejšnji številki IMP Glasnika sem s sestavkom »Samoupravno povezovanje Inženiringa« opozoril na bistvene družbeno-ekonomske odnose, ki vežejo TOZD Inženiring pri njegovem poslovanju z ostalimi temeljnimi organizacijami, s tem sestavkom pa na kratko opredeljujem bistveno vsebino samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD Inženiring in ostalimi TOZD, ki je prav sedaj v javni razpravi.

Temeljna organizacija Inženiring-izvoz-uvoz se je v skladu z novimi možnostmi, ki jih je odprl zakon o združenem delu (čl. 403), organizirala iz dela delovne skupnosti in ima poseben položaj kot TOZD skupnega pomena. Ena izmed teh posebnosti je tudi sklepanje samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih s TOZD, za katere opravlja svoje storitve, ki je sicer nujen obvezen akt, ki opredeljuje razmerja med delovno skupnostjo in TOZD, za katere ta opravlja svoje storitve. Vsebinsko tega samoupravnega sporazuma določa zakon o združenem delu v 404. členu. Družbeno-ekonomska vsebina tega sporazuma, pa naj bo subjekt, ki opravlja storitve, delovna skupnost ali temeljna organizacija, je jasna: preseči proračunsko finansiranje subjekta, ki storitve opravlja in z njim vzpostaviti prave dohodkovne odnose, na osnovi katerih bo ta pridobil svoj dohodek v odvisnosti od svojega dela ne pa iz proračunskega pavšala.

2. VSEBINA

SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

Izhajajoč iz navedenega določila zakon o združenem delu, samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD Inženiring in ostalimi TOZD poleg temeljnih vsebuje še določbe o vrsti del, ki jih opravlja TOZD Inženiring, o planiranju, o osnovah in merilih na pridobivanju dohodka TOZD Inženiring, obračunavanju in plačevanju, o temeljnih pogojih glede strukture delavcev, o odgovornosti TOZD Inženiring, o vzklajevanju stališč, reševanju sporov sprejemanju in seveda prehodne in končne določbe.

a) Temeljne določbe

V zvezi s temeljnimi določbami velja poudariti dve stvari: sporazum sklepajo s TOZD Inženiring vse TOZD, za katere ta opravlja storitve v okviru svoje dejavnosti. Okvira sestavljene organizacije ta sporazum ne presega, k njemu pa pristopajo novoorganizirane TOZD in TOZD, ki se na novo združujejo v SOZD. Delovne skupnosti sporazuma ne sprejemajo (vsaka od njih mora seveda imeti identičen sporazum s TOZD, za katere opravlja storitve).

Drugo, zelo pomembno je, da na temelju tega sporazuma, na njegovih načelih in določbah, gradimo vsa razmerja med TOZD Inženiring in ostalimi TOZD. Vendar je pri tem potrebno glede na tekst sporazuma izpostaviti tri stvari:

— posli izjemnega obsega (kot je n.pr. gradbišče v Iraku) ostajajo domena posebnega samoupravnega sporazuma med udeleženi TOZD,

— zunanjetrgovinski promet, ki je sicer tudi dejavnost TOZD Inženiring, ureja poseben samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev, ki je tudi v javni razpravi,

— za vsak inženiring posel posebej (in v prime-

rih, ki jih določa sporazum) sodelujoče TOZD sklenejo poseben, »konkreten« samoupravni sporazum.

Ne smemo pa pozabiti, da slej ko prej urejanje vseh razmerij, navedeno v zgornjih treh alineah, izhaja in sloni na načelih obravnavanega samoupravnega sporazuma.

b) Vrsta del, planiranje

Eno izmed pomembnejših poglavij sporazuma je vsekakor to, ki določa vrsto del, ki jih opravlja TOZD Inženiring. Dela sporazum klasificira v tri delovna področja in sicer:

- inženiring
- zunanja trgovina
- blagovni promet v SFRJ.

Dokaj natančno specificiranje del po delovnih področjih je bistvenega pomena iz dveh razlogov: prvi je, da TOZD točno vedo, katere storitve lahko dobijo in da se čim natančneje postavi organizacijska in poslovna ločnica »kaj kdo dela«, drugi pa, da se posamezna dela oz. skupine del vrednostno izrazijo, kar je prvi korak k dohodkovnemu povezovanju.

O izrednem pomenu planiranja ni potrebno posebej razpravljati. Sporazum ima dokaj natančne določbe o samem postopku planiranja storitev, ki jih opravlja TOZD Inženiring. Sistem planiranja bi moral z vidika TOZD zagotoviti posebno to, da TOZD za del svojega letnega plana, za katerega »realizacijo« se je zavezal TOZD Inženiring, nima nobenih drugih skrbi več razen same tehnične (so)izvedbe.

c) Odgovornost, vzklajevanje stališč

Celotna konstrukcija sporazuma ostaja na papirju, če nima učinkovitih določil glede odgovornosti za prevzete obveznosti. Sporazum vsebuje tudi konkretna merila, na podlagi katerih bo mogoče po postopku, ki je prav tako predviden, ugotoviti odgovornost TOZD Inženiring in tudi ustrezno ukrepati. V prvi vrsti gre seveda za materialno odgovornost. Ker pa je možna tudi obratna situacija, sporazum seveda predvideva tudi odgovornost TOZD do TOZD Inženiring.

Vzklajevanje stališč je pri nastopu, pri katerem sodeluje več TOZD, neizbežna zadeva. Zato sporazum kot skupni strokovni organ (ki pa ni organ upravljanja) predvideva svet inženiringa, njegovo sestavo, način dela in pristojnosti (pravice odločanja v smislu organa upravljanja ta organ seveda nima). Sporazum omenja še druge, že institucijske oblike vzklajevanja stališč.

d) Druge določbe

Glede na to, da je opravljanje dejavnosti TOZD Inženiring skupnega pomena, so TOZD seveda zainteresirane, da se storitve zanje opravljajo z ustrezno kvalifikacijsko strukturo delavcev, ki zasedajo oz. opravljajo določena dela in naloge. Temeljne določbe, ki naj to tudi zagotove, vsebuje ta sporazum.

Eventuelno nastale spore med udeleženkami bomo reševali v skladu z določili sporazuma.

V zvezi s prehodnimi in končnimi določbami velja še enkrat poudariti datum 11. 12. letos, ko se morajo pričeti uporabljati določila tega sporazuma; to je namreč datum, ki ga določa tudi zakon o združenem delu.

3. OSNOVE IN MERILA ZA PRIDOBIVANJE DOHODKA

Glede na to, da je to poglavje sporazuma ključnega pomena, ga navajam posebej. Sporazum

predvideva kar tri načine pridobivanja dohodka TOZD Inženiring, in sicer svobodno menjavo dela (na delovnem področju blagovnega prometa v SFRJ), delež pri skupaj ustvarjenem dohodku — pretežno pri skupnem prihodku (na delovnih področjih inženiringa in zunanje trgovine) (oboje gl. točko 2b), ter kot tretjega, prodajo svojih storitev tretjim (izven SOZD IMP, n.pr. vključevanje tretjih v inženiring posle, v bodoče tudi opravljanje storitev iz svoje dejavnosti za trg).

Sporazum v svojih določilih opredeljuje, kako se v skladu z navedenim pridobiva dohodek, pri čemer posebej poudarja osnove in merila, na podlagi katerih je to pridobivanje možno: cena posamezne storitve TOZD Inženiring (gl. točko 2b). Iz sporazuma jasno izhaja, da je pridobivanje dohodka, bodisi s svobodno menjavo dela, bodisi z deležem pri skupaj ustvarjenem dohodku možno samo potem, ko se z vsakoletnim planom opredelijo tudi cene posameznih storitev, ki jih opravlja TOZD Inženiring. Sporazum določa tudi način ovrednotenja posameznih storitev kot tudi samo obračunavanje in plačevanje medsebojnih obveznosti. Seveda se učinek dela TOZD Inženiring v večmesečnem časovnem razdobju, pa naj bo pozitiven ali negativen, kaže v rezultatih TOZD, za katere je storitve opravljal, zato sporazum določa tudi osnove in merila, po katerih se rezultati, ki so jih skupno s TOZD Inženiring dosegli temeljne organizacije, ustrezno odrazijo tudi v TOZD Inženiring.

TOZD Inženiring je praktično šele zaživela in v tej fazi dosledna in celotna uporaba navedenih načel praktično še ni mogoča, zato sporazum določa, da 15 % planiranih stroškov TOZD Inženiring krijejo TOZD v sorazmerju s številom zaposlenih, za pridobivanje razlike pa se uporabljajo navedene osnove in merila. Trdno pa se bomo morali držati navedenih načel, kar pomeni, da se bo moralo navedenih 15 % čimprej preliti iz sedanjih 85 % v 100 %.

Sama tehnika plačevanja in obračunavanja je tako za sovpadno menjavo dela kot tudi za delež pri skupnem prihodku v sporazumu dokaj natančno predvidena.

4. SPREJEM SPORAZUMA

Sporazum vsebuje tudi določbe o sprejemu ter o postopku za spremembe in dopolnitve. Glede na to, da gre za neodtujljive pravice delavcev, se v vseh TOZD-udeleženkah sporazuma, sprejema z osebnim izjavljanjem v obliki podpisovanja posebnih pismenih izjav. Pred tem mora biti v temeljnih organizacijah seveda izvedena javna razprava, ki ta čas ravno poteka, na podlagi katere bo skupna komisija udeleženk sporazuma šele določila dokončen predlog sporazuma. Preden bodo o njem odločali, pa bodo morali biti delavci seznanjeni z dokončnim predlogom sporazuma.

5. ZAKLJUČEK

Iz več razlogov lahko zaključim, da je kompleks razmerij, ki naj bi jih uredil ta samoupravni sporazum in na njem temeljoči sporazumi, izredno obsežen, zahteven, sporazum sam pa prav gotovo najzahtevnejši te vrste v okviru SOZD IMP: udeleženci so praktično vse TOZD, sporazum pokriva obe dejavnosti SOZD IMP (inženiring in zunanjo trgovino), v dohodkovnih odnosih pa se spušta tako na svobodno menjavo dela, kot tudi na udeležbo pri skupnem prihodku, ki naj bi predstavljali že precej zajeten del celotnega prihodka SOZD IMP. Zaradi obseznosti materije se tu žal nisem mogel dotakniti sestavnega dela tega sporazuma, samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev v zunanjetrgovinskem poslovanju, ki je prav tako izredno pomemben in zahteven.

Večkrat smo že ugotavljali, da je od širine in aktivnosti javne razprave odvisna kvaliteta in zlasti življenjskost določenega samoupravnega splošnega akta. To velja tudi za oba sporazuma, ki sta sedaj v javni razpravi, vendar z dodatkom, da sta izredno zahtevna, postavljena povsem na novo in da urejata nadvse pomembno vzhajajoče družbeno ekonomske in samoupravne razmerje v naši sestavljeni organizaciji združenega dela. Navedena dejstva so razlog več, da prispevamo v javni razpravi kar največ konstruktivnega k obema osnutkom; le tako bosta v življenju lahko dosegla svoj namen.

ALEŠ ČERIN, dipl. iur.

Stanje in naloge v MK Koper

Z namenom, da prikažem stanje na zahodnem področju IMP, sem napisal ta odlomek, s katerim opozarjam na težave, ki smo jih imeli in so še vedno prisotne ter na preskopo pomoč tako s strani IMP kot s strani družbenopolitičnih organizacij na tem področju.

LOKACIJA:

TOZD »Montaža« Koper je združena s TOZD Ogrevanje-vodovod Ljubljana in delovno skupnostjo skupnih služb v delovno organizacijo PROMONT. Sedež delovne organizacije in vseh direktorjev delovne skupnosti je v Ljubljani.

TOZD Montaža Koper ima svoje prostore v Izoli, Novi Gorici in Postojni, delovna skupnost skupnih služb pa projektivo v Kopru, Izoli in Novi Gorici, računovodsko, kadrovska in prodajno službo pa v Kopru.

KADROVSKA POLITIKA:

Zaradi izredne rasti zaposlenosti v preteklih letih je kolektiv zašel v težave najprej zaradi neustrezne kadrovske politike, neenakomernega širjenja vseh služb in naravne zavore delovne skupnosti, ki bi morala biti bližje dogajanju.

Kadrovska politika je pomemben del razvojne politike, zato je planiranje strukture oziroma planiranje kadrov predpogoj za ustvarjanje strokovnih in vodstvenih kadrov, za investiranje v kadre, za planiranje karier, za optimalno izkoriščanje talentov, da ne prihaža do negativnega prilagajanja organizacije kadrovski strukturi.

MEDSEBOJNI ODNOSI:

Kronične težave, ki jih imamo v celotnem informacijskem sistemu, so močno opazne tudi na relacijah delovna skupnost—TOZD—SOZD, posebno pri dislociranih TOZD, seveda pa še bolj v informiranosti posameznih delovnih skupin na gradbiščih. Delo delovne skupnosti je potrebno bolj približati neposrednemu proizvajalcu — monterju, da spozna koristnost in nujnost takega organiziranja.

Po reorganizaciji so se določeni deli poslovnega procesa sicer izboljšali, vendar pa je nekaj tudi takih, ki so se gotovo poslabšali. Predvsem mislim tu na odnose med ljudmi, med TOZD in med delovno skupnostjo in TOZD, ki jih moramo nemudoma in sistemsko izboljševati, sicer bomo prišli do nasprotnega — negativnega cilja združitve. Vsi vemo, da lahko le z zdravimi medsebojnimi odnosi na vseh omenjenih relacijah, kakor tudi znotraj samega TOZD krepko izboljšamo organizacijo in celotno poslovanje.

Tu naj omenim, da imamo premile ukrepe za reševanje problema medsebojnih odnosov, posebno za ukrepanje proti neodgovornim posameznikom.

Na področju zblíževanja delovne skupnosti in TOZD ter na samem poslovnem sistemu je veliko opravila komisija za poslovni sistem, ki je sestavljena iz direktorjev delovne skupnosti DO PROMONT, vendar pa se je često srečevala s problemi posameznikov in ni trajnih težav, ki jih imamo na našem področju in v mladem vodstvu, reševala kompleksno in dolgoročno.

Neenotnost in nezdravi medsebojni odnosi so opazni med posameznimi službami in tudi v samih družbenopolitičnih organizacijah. Nezažadno je tudi vključevanje družbenopolitičnih organizacij v širši prostor koprškega in goriškega področja tako glede družbenopolitične organiziranosti kakor tudi družbenega planiranja.

POSLOVODNI ORGAN:

Vloga in mesto poslovodnega organa se v zadnjem času korenito spreminja, ravno tako pa se spreminja vloga in mesto vseh ostalih delovnih ljudi. Tu mislim predvsem na prenos odgovornosti iz ožjega kroga ljudi (administrativno povojno upravljanje) na vse subjekte v našem samoupravnem sistemu.

Danes, ko govorimo o odgovornosti v združenem delu, mislimo predvsem na odgovornost vseh delavcev za opravljanje samoupravljaljskih funkcij, šele potem pa na posebne oblike odgovornosti posameznih subjektov (ZZD čl. 566—572).

Splošna ugotovitev za vse nosilce odgovornosti je, da je stopnja njihove odgovornosti odvisna od njihovega vpliva na pripravljanje in izvrševanje odločitev, vendar pa je interpretacija te odgovornosti često drugačna in nepravilna. Da so te trditve pravilne, potrjujejo dnevne potrebe po poslovnih organih v celotnem združenem delu in v naši TOZD.

Vsa naša zakonodaja je osredotočena na kolektive, ki v redu poslujejo, manj pa na tiste, ki slabše poslujejo, zato menim, da je potrebno za izredno poslovanje izredne ukrepe. V mislih imam predvsem ukrepe, ki izboljšujejo medsebojne odnose, jačajo disciplino in odnose do dela.

POSLOVNI REZULTAT OB POLLETJU 1978:

Poslovni rezultat ob polletju je v primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu naravnost odličen, vendar pa opozarjam, da je primerjava ne-realna, ker je bila TOZD lani malo zaposlena.

Presegli smo si zagotovljen plan realizacije, vidno smo zmanjšali neplačano realizacijo in nedokončano proizvodnjo, povečali dohodek za 145 %, realizacijo pa skoraj za 200 %. Ob tem pa naj povem, da smo močno izboljšali tudi osebne dohodeke — tudi v primerjavi s predhodnimi obdobji, vendar pa, v kolikor jih ne bomo uspeli opravičiti z nadaljnjimi rezultati, jih bomo morali znižati.

POSLOVNA POLITIKA:

Poslovno politiko tvorijo prodajna, nabavna, montažna (proizvodna), finančna, kadrovska, razvojna, investicijska politika. Določanje konkretnih ciljev mora biti tesno povezano z naslednjimi kategorijami:

- produktivnost, ekonomičnost, rentabilnost
- trajni obstoj, likvidnost, akumulativnost
- zanesljivost za doseganje ciljev.

Vizija in velika zamisel je, da smo vse močnejši kolektiv na področju gradbenih instalacij v okviru Primorske ter presegamo te meje in tudi državne meje z izvozom montažnih storitev. Sodelovati moramo z ostalimi subjekti na našem področju z vključevanjem v širše družbeno planiranje in zadovoljevanje potreb trga. Analizirati moramo vse kapacitete montažnih in ostalih storitev ter tako ohraniti in povečati lastno premoženje, izkoristiti vse tehnične in tehnološke dosežke.

Za doseg vseh teh ciljev moramo izboljšati notranje odnose, samoupravne in socialistične odnose, zagotoviti ustrezno materialno bazo, dosegati cilje po točno določenih poti, načinu in z določenimi sredstvi, zagotoviti vsem pravice iz delovnega razmerja, razvijati čut odgovornosti, spoštovanje osebnosti, razvijati kadre, ki bodo take cilje dosegli.

Ker je poslovna politika tesno povezana z obstoječim sistemom, naj omenim, da ima montažna panoga izredne težave pri izvajanju delegatskega sistema in sistema informiranja. Morda je ZZD za našo panogo nekoliko pretog, po drugi strani pa je nemogoč in neracionalen sistem kontrole manjših gradbišč, zato je bolje graditi na osnovi človekove zavesti oz. še poostri posledice nepravilnega odnosa do dela.

RAZVOJNA USMERJENOST:

Razvojna politika je del politike organizacije združenega dela, ki izhaja iz težnje po ohranitvi in napredku, po povečanju učinkovitosti poslovanja, izboljšanju delovnih in splošnih razmer. Pri tem moramo izhajati iz trojnega koncepta: tržišče—finance—kadri (odnosi). Posebna smer razvojne politike pa je investicijska politika, s katero zagotavljamo stvarna sredstva razvoja in vlaganj. Nekaj smernic:

- kontinuirano spremljanje rezultatov poslovanja,
- makro in mikro reševanje energetskih in tehnoloških problemov,
- planiranje v sodelovanju z ostalimi udeleženci v planiranju na našem področju, planiranje kapacitet,
- spremembe oz. izboljšanje notranje organizacije,
- izboljšanje kadrovske zasedbe,
- razširitev montaže klimatskih naprav,
- delavniška izdelava hišnih postaj, sklopov, montaža velikih vodovodov,
- orientacija na montažo predvsem industrijskih objektov,
- ustrezna razširitev objektov v Izoli in Novi Gorici.

Dokaj kritično sem prikazal stanje v našem kolektivu z namenom, da prikažem vsem delavcem našega kolektiva svoje mesto, tako da bomo z enotnimi in skupnimi močmi uspeli premostiti vse težave.

A. Z. CERKVENIK

Skupina monterjev centralne kurjave v Tolminu. Od leve: Zdravko Drole, Viktor Drnovšek, Beniamin Lapanja, Vojko Biziak in Ludvik Modrijan

Skupina monterjev ogrevalnih naprav. Od leve: Stojan Kobal, Ljubo Peter- nel, Darko Kenda, Franc Rupnik in Ivan Melinc

Na zgradbi SDK so delali trije monterji klima naprav. Prvi z leve je vodilni monter Emil Badalič

Goričani delajo na številnih gradbiščih

Vroč avgustovski dan. Ura je trinajst. Z gradbišča prihaja delavec, vprašam ga, kje je ta in ta objekt. Vse mi razloži in nazadnje ugotoviva, da sva oba iz IMP. Odšla sva na novogradnjo SDK, ki jo sredi Nove Gorice gradi SGP Gorica, monterji TOZD Montaža Koper pa vgrajujejo vodovodne, ogrevalne in klimatske naprave in instalacije.

Takoj pri vходу v pritličje je delala skupina kurjavarjev. Imajo nalogo urediti celoten razvod v zgradbi in hišno postajo.

Ivan Melinc, vodilni monter, je pripovedoval: »Če se ne bomo nikamor selili, bomo končali v mesecu in pol. Posebnih problemov nimamo, operativa je tu blizu, material redno prihaja na gradbišče.«

V skupini je pet monterjev. Vsak dan prihajajo na delo od doma, v Novi Gorici je težko dobiti prenočišče. Problem so tudi pogoste selitve. Prevoz iz Tolmina so si uredili tako, da vsak teden eden vozi s svojim avtomobilom. Od doma gredo zgodaj, kaj pa prehrana med delom? »Dobivamo bone, za katere lahko kupujemo malico v trgovini in to največkrat tudi storimo,« pripoveduje vodilni monter. Organizacija tople malice na gradbiščih, kjer je krajši čas manjše število monterjev, najbrž še dolgo ne bo mogoča.

»Voda je že v hiši, dela sva končala, le še nekaj malenkosti bo treba postoriti. Čakava avtomobil, da se bova selila,« pripoveduje vodilni monter vodovoda Ivan Gnezda. Na delo se vozi vsak dan iz Idrije. Tudi on bi si poiskal stanovanje bližje gradbišču, toda pogoste selitve mu to onemogočajo. Iz njegove skupine sta odšla dva monterja in ostala sta samo dva.

»Če bi bila skupina večja, bi bilo že gotovo. Sedaj greva v Tolmin, kjer bova kompletirala 20-stanovanjski blok, potem se bova zopet vrnila, če ne bova vmes delala še na kakšnem drugem objektu.« Tudi zanj je vprašanje prehrane enako kot za vse ostale: bife ali trgovina. Zaradi pomanjkanja del se je precej monterjev vodovodnih instalacij prekvalificiralo.

»Nekaj časa sem delal 'na ogrevanju', ker za nas ni bilo dela. Moj osnovni poklic je 'vodovod', ki mi tudi bolj ježi.«

Medtem je že pripeljal kamion in naložila sta orodje in se odpeljala proti Tolminu, kjer so ju čakale nove naloge.

Skupina monterjev klimatskih naprav je za tamkajšnje razmere dokaj številna —

pet monterjev in dva učenca. Delajo na dveh objektih hkrati: na zgradbi SDK in na lesnem šolskem centru, komaj nekaj sto metrov stran. Poskrbeli bodo za montažo celotnih klimatskih naprav.

»Na gradbišče smo prišli prepozno, takrat bi morali že skoraj končati delo. Dobava materiala ni najboljša. Tudi v delavnici ne morejo narediti vse potrebno tako hitro. Razen nekaterih malenkosti iz uvoza bomo vgradili v celoti našo opremo. Montažo moramo končati do 1. oktobra, na šolskem centru pa 15 dni kasneje. Če bo vsa oprema pravočasno tu, bomo do roka uspeli,« pripoveduje vodilni monter Emil Badalič. V tej skupini so tudi učenci. Vodilni monter pravi, da se jim le težko posveča, ker ga obvezuje druge naloge in tako se dogaja, da se učenci pripravljajo na poklic »sproti«, ob delu drugih monterjev.«

»Večkrat se zgodi, da delamo hkrati na treh, štirih gradbiščih, kar gotovo moti normalen ritem dela,« pravi vodilni monter. Delati morajo običajno tudi ob sobotah in pogosto tudi ob nedeljah.

ZAKLJUČUJEMO V AET

Vodilni monter centralne kurjave Benjamin Lapanja je s svojo skupino na tem gradbišču že pol leta. Sicer Avto-elektro Tolmin ni več gradbišče, ker že teče proizvodnja, naši monterji delajo sedaj dela izven proizvodnih prostorov. K prejšnjemu rezervoarju za plin so montirali še enega, naredili razvod za ogrevanje celotne zgradbe, montirali pretakališče za plin in kotlarno. Vrednost opravljenih del in vgrajenega materiala bo okrog 5 milijonov dinarjev. V istih prostorih so klimatske naprave vgradili monterji mariborske Montaže, vodovod in elektriko pa monterji SGP Gorica. Koncem avgusta oziroma v začetku septembra bodo dela končali tudi naši monterji.

»Operativce prihaja redno. Vso opremo iz uvoza je preskrbel investitor sam, ostalo je naše. Rokov nismo imeli vnaprej določenih, ker smo bili vezani na dobavo opreme,« pripoveduje vodilni monter.

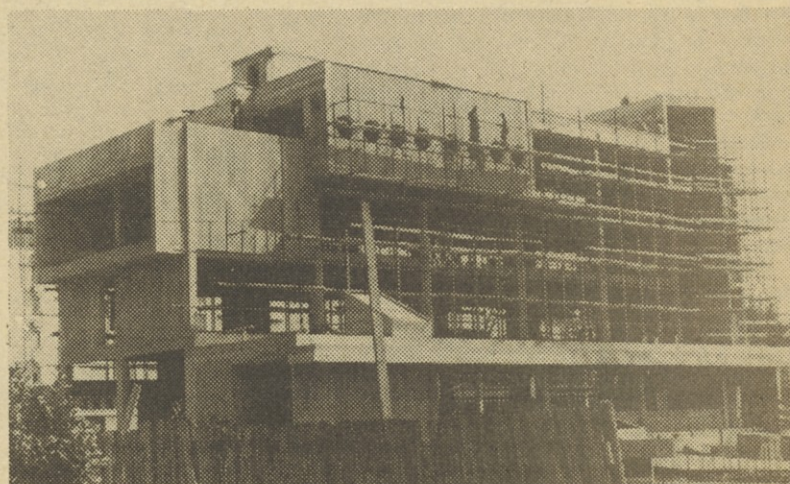
Monterji se v glavnem vozijo od doma na delo. Prihajajo iz različnih krajev. Med delom jim je na voljo družbena prehrana. Pravijo, da pogrešajo sprotne obračuna norm, da bi vedeli, kako uspešni ali pa tudi neuspešni so pri svojem delu. Vodilni monter meni, da bi učinkovitejša stimulacija prinesla na dan marsikatero skrito rezervo, za katere trdi, da jih je še nekaj.

Tekst in foto:

TONE ŠTRUS

Vodilni monter Ivan Gnezda (levo) in šofer Franci Pucer

Novogradnja SDK v Novi Gorici

Nekateri problemi s področja delovnih razmerij

Z 31. 12. 1977 sta nehala veljati Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in republiški Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, 28. 12. 1977 pa je bil sprejet republiški Zakon o delovnih razmerjih (ZDR) v skladu z ustavo SRS in SFRJ. V 222. členu ZDR je določen tudi rok za usklajitev samoupravnih splošnih aktov z določbami ZDR in sicer najpozneje do 11. 12. 1978.

V pričujočem članku bi želel opozoriti samo na nekatere probleme, ki se pojavljajo pri uporabi ZDR oziroma Zakona o združenem delu. Vsekakor pa je nemogoče tako obsežno materijo, kot so pravne norme s področja delovnih razmerij, zajeti v enem samem sestavku.

Nova zakonodaja daje poseben poudarek in pozornost disciplinskemu postopku oziroma disciplinski komisiji, še posebej z vidika njene sestave.

Praviloma se disciplinska komisija formira v temeljni organizaciji, izjemoma pa se lahko disciplinska komisija oblikuje za delovno organizacijo kot celoto.

Pomembno je predvsem to, da komisijo sestavlja liho število članov, zaradi lažjega odločanja in da se predsednik in člani komisije volijo na način, kot volimo delavski svet. To pomeni, da se predsednik disciplinske komisije voli posebej hkrati s člani disciplinske komisije in da mora biti na kandidadni listi posebej določen kandidat za predsednika.

S seje delavskega sveta DO Livar

Delavski svet delovne organizacije Livar je zasedal 8. avgusta. Delegati so najprej pregledali sklepe 7. seje in ugotovili, da so vsi izvršeni. Predsednik delavskega sveta je nato delegate seznanil s postopkom za imenovanje direktorja delovne organizacije. Delavski svet je imenoval razpisno komisijo, ki je svojo nalogo že opravila in predlagala delavskemu svetu, da imenuje za direktorja delovne organizacije tov. Valentina Mendiževca, dosedanjega vršilca dolžnosti direktorja DO. Predlog so obravnavale družbeno politične organizacije in ga podprle. Delegati delavskega sveta so predlog soglasno potrdili. Tov. Mendiževac bo delovno organizacijo Livar vodil prihodnja štiri leta.

Delegati so nato obravnavali analizo polletnega poslovanja TOZD in DO in ugotovili, da so doseženi rezultati treh TOZD in DO ugodni. Na osnovi analize so sprejeli polletni obračun v priloženi obliki.

Delavski svet je še sklenil, da preneha veljati s 30. 6. 1978 pogodba o poslovnem združevanju kovinsko predelovalne industrije ter premogovnikov Ljubljana, ki je bilo sklenjeno leta 1972.

Ljubljanski klinični center nas je prosil za pomoč pri udeležbi dr. Mirana Kende na svetovnem kardiološkem kongresu na Japonskem. Delegati delavskega sveta DO Livar so za stroške potovanja našega priznanega kardiologa namenili 5000 din.

Določeno število članov disciplinske komisije, vendar ne več kot četrtnina, morajo biti osebe zunaj temeljne organizacije in jih volijo delavci z liste, ki jo določi zbor združenega dela občinske skupščine, v kateri je temeljna organizacija, na predlog sindikata, po postopku, po katerem se volijo tudi drugi člani disciplinske komisije. Tako je na primer za petčlansko komisijo všteti tudi njenega predsednika, sestava naslednja: trije člani iz temeljne organizacije in en zunanji član.

Drug problem, na katerega bi želel opozoriti, je obračunavanje letnega dopusta delavcev, ki ne izpolnjujejo časovnega pogoja najmanj šest mesecev neprekinjenega dela, ki je določen v Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR, 90. čl.). V praksi namreč še ni popolnoma zaživela določba 2. odstavka 90. člena, ki pravi, če delavec ne izpolni tega pogoja v koledarskem letu, ima pravico do letnega dopusta sorazmerno času, prebitem na delu. Proporcionalni del dopusta pripada delavcu kogentno po določilu 4. člena konvencije MOD št. 132 o plačnem letnem dopustu, ne glede na to, ali je dopust urejen z zakonom republike ali pokrajine. Proporcionalni del je sorazmeren dolžini delovne dobe delavca in se izračunava po ključu, opisanem v naslednjem primeru:

Delavec ima dva meseca delovne dobe in po pravilniku o delovnih razmerjih 22 dni rednega letnega dopusta. 22 dni delimo z 12 in dobimo del dopusta, ki mu pripada za en mesec, t.j. 1,83 dni in pomnožimo z delovno dobo 2 meseca ter dobimo 3,66 dni letnega dopusta. To zaokrožimo na 4 dni dopusta.

V hierarhiji pravnih norm ima zakon prednost pred obstoječim pravilnikom o delovnih razmerjih. Če pravilnik ne določa ničesar ali pa določa, vendar v nasprotju z zakonom, se uporablja zakon.

Zelo pomembne so tudi civilno pravne pogodbe. Namreč glede na to, da je ZDR že precej časa v veljavi, menim, da bi se morali striktno držati določbe ZDR ter določil ZZD, ki urejata to materijo in točno precizirata, kdo lahko sklene tako pogodbo, za kakšna dela, rok trajanja pogodbe, evidenco pogodb ter na koncu tudi sankcije za TOZD in odgovorno osebo, ki sklenejo pogodbo o delu v nasprotju z 213-218. člena ZDR.

S sprejemanjem novega Pravilnika o delovnih

Nenehna skrb za delavce

Nasha družba namenja velika denarna sredstva za šolanje mladih ljudi, ki naj bi bili kos svojim nalogam, za katere so se odločili, da jih bodo izpolnjevali. In ko končajo šolo, ali skrbimo potem, da jim znanje ne zatone ob kakem bolj enostavnem delu?

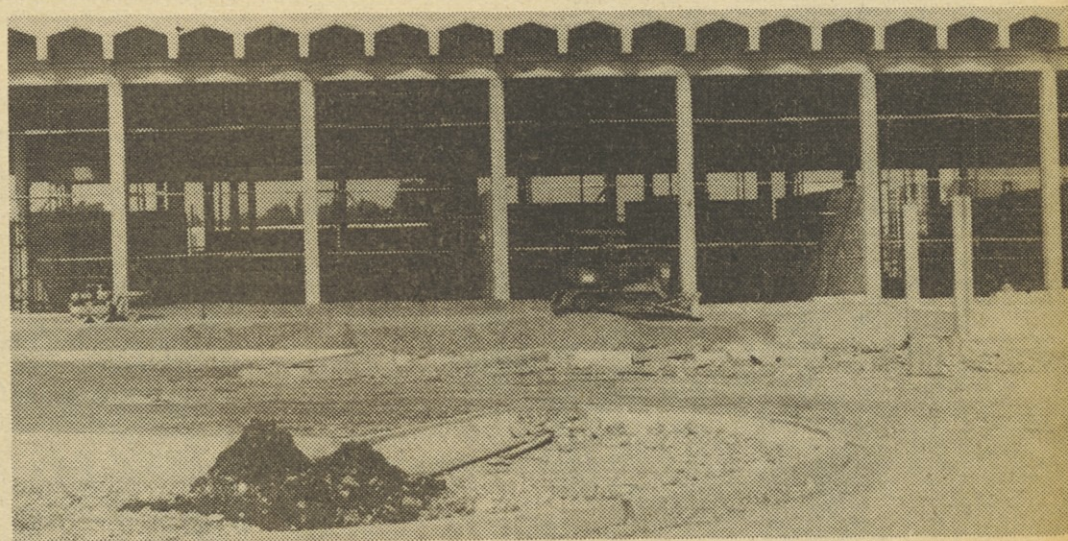
Ko otrok konča osnovno šolo, se mora odločiti, kaj bo postal. Mnogi se odločijo za razne poklice, kasneje pri delu pa se izkaže, da zanje nimajo nobenega nagnjenja in zato delajo s četrtninsko ali še manjšo voljo, kar proizvodnji ni v korist, obenem pa, ko imamo v operativnem vodstvu toliko ljudi, pa vendar tudi oni zanemarjajo svoje osnovne naloge: pravo organizacijo dela, produktivno sposobnost posameznika, možnosti delavca, njegove težave, hotenja.

Po naših delavnicah, za stroji in drugod (o tem ne bom razglabljal), najdemo ljudi, ki so nekako bolj številka kot koristna osebnost. Do tega pa pride zato, ker določenim manjka za uspešno delo potrebna sposobnost. In tako se dogaja, da mlad delavec, ki ima poklicno šolo za seboj, dela na enostavnem serijskem delu, medtem ko, recimo, priučeni delavec dela, kjer je treba dosti meritev, določanje kotov, branja načrtov itd. In ker z našim delom še zdaleč nismo zadovoljni, moramo iskati metode, ki bi bile vsestransko koristne, in če kdo to zanemarja, mu takega obnašanja ne moremo oprostiti. Če ljudi silimo v neko delo, ki zanj nimajo veselja, potem je pač nekaj narobe in je treba iskati rešitev tako ali drugače, da bo vsak pridobljeno znanje razvijal, sposobnosti izkazal v splošno korist, do tega se pa pride v nenehni skrbi za delavca, kako je z njim, kaj dela itd. Te skrbi pa predvsem mladi delavci zelo pogrešajo in je čas, da to uredimo.

FRAN VODNIK

razmerjih so pred nami pomembne anloge in sicer, da določbe pravilnika vsebinsko oživimo in da postanejo del vsakdanjega življenja v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

MARJAN ŠNAJDER,
dipl. pravnik

Novogradnja TOZD Dvigalo na BP-8 v Črnučah lepo napreduje. Urejujejo tudi njeno okolico

Foto vesti iz Panonije

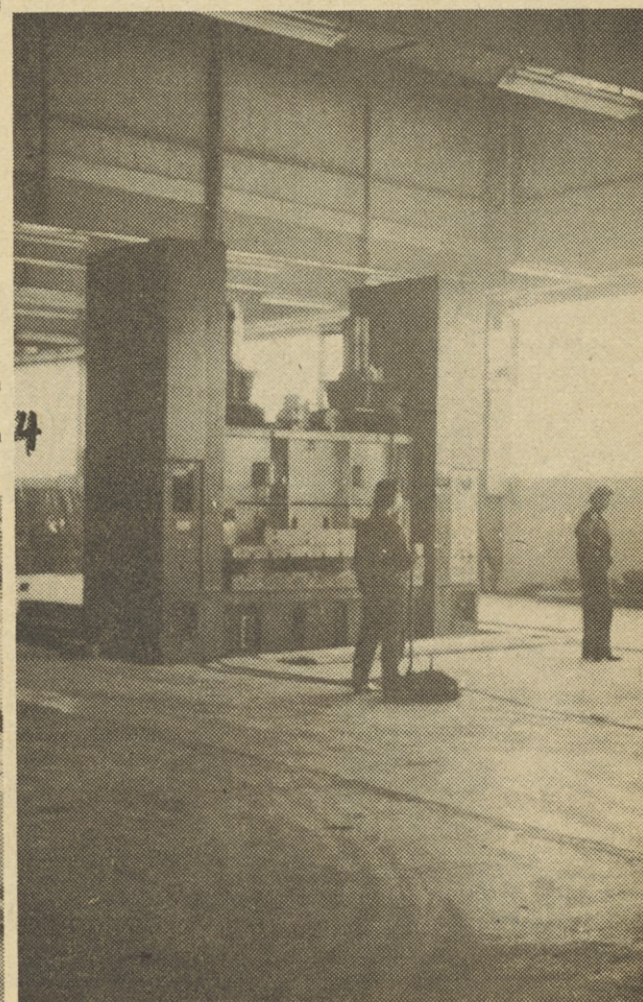
Za delegate delavskega sveta seminar na temo o informiranju v delegatskem sistemu in o osebnih dohodkih (slika 1)

Nogometaši Panonije so osvojili prvo mesto v tekmovanju med TOZD IMP. Na sindikalnem prvenstvu so tudi osvojili prvo mesto. Nogometaši TOZD Panonija (posnetek 2)

Za praznik dela 1. maj smo pridobili nove delovne prostore. Delavci Hidromontaže ob montiranju 500-tonske stiskalnice, ko so pripeljali njen prvi del (slika 3)

Delavci Hidromontaže so že zmontirali polovico stiskalnice, ki bo veliko pomagala pri stiskanju velikih kosov pločevine (4)

V proizvodni program Panonije spadajo tudi motorne kosilnice za zelenice. Predno gredo na trg, jih pregleda še kontrola (5)

● PREDSTAVLJAMO VAM

TOZD MONTAŽO IZ MARIBORA

Dobra organizacija pomeni uspeh

Med temeljnimi organizacijami, ki so se združile v IMP, je bila tudi Projekt-montaža-inženiring Maribor ali kratko PMI. Ob reorganizaciji v SOZD je ta kratica ostala novo nastali delovni organizaciji, s tem da prvi dve črki pomenita isto, I pa je odslej industrija. Iz dela prejšnje temeljne organizacije pa je nastala TOZD Inženirski biroji, o kateri smo že pisali, TOZD Montaža, ki jo predstavljamo tokrat in večji del delovne skupnosti delovne organizacije. Mariborska Montaža (mariborska ne poudarjamo slučajno, ampak enako ime ima tudi temeljna organizacija Montaža Koper v delovni organizaciji Promont — op. pisca) je s 447 delavci in 40 učenci sorazmerno velika temeljna organizacija. Ime samo nas lahko tudi nekoliko zavede. V tej temeljni organizaciji obstaja tudi »čista« proizvodnja, ki bo v bodočnosti verjetno tudi organizirana kot temeljna organizacija.

TOZD Montaža Maribor ima svoje prostore na Tezmem v novozgrajenih skladiščnih, proizvodnih in pisarniških prostorih. Bodi naštevanka dovolj — naj o delu te temeljne organizacije spregovorijo njeni delavci sami.

Konrad Černčič: »Upamo, da bo v okviru IMP delovna organizacija PMI uspešna. Razlogov za to trditev je več. Eden je prav gotovo njena organiziranost. Prek temeljne organizacije IB smo uspeli združiti komercialno in projektno. Nastop na tržišču je hitrejši, celovitejši, učinkovitejši. Znotraj pa zahteva takšna oblika ozko povezavo med temeljnimi organizacijami.

Naloga naše temeljne organizacije je jasna — dobro organiziranje montaže. Prenesti moramo čimveč del v delavnico in zagotoviti na montaži kar najboljše pogoje. Zakaj prenašamo dela v delavnico, ni treba posebej poudarjati. Delovni pogoji niso primerljivi. Na gradbiščih naj bi bile le manjše skupine, ki pa jim mo-

ramo čimveč nuditi. To je ena glavnih bodočih nalog. Kupili smo šest kontejnerjev in jih bomo še. Skupine monterjev morajo biti dobro opremljene.

— Kaj pa proizvodnja?

»Serijsko delamo strešne ventilatorje. Težave imamo z dobavami repromaterialov — predvsem elektromotorjev. Sicer pa moramo ovreči govorice v IMP, da je »Maribor« zgrajen. Vprašanje prostorov bo kmalu z vso silo udarilo ob osvajanje novega proizvodnega programa in večji pripravi posameznih podsklopov za montažo na terenu,« pravi direktor temeljne organizacije in nadaljuje: »Vse funkcije, razen tehnične in nabavne, smo prepustili delavcem TOZD IB in delovne skupnosti delovne organizacije. Smatramo, da je tak koncept organizacije pravilen. S spoznanjem je treba ugotoviti dohodkovne odnose. Plani TOZD IB in delovne skupnosti so narejeni. Računamo, da bomo sporazume sprejeli do konca leta. Delavci

teh dveh organizacijskih enot se morajo zavedati, da sami ne morejo obstajati. Na drugi strani pa so reorganizacija in določila zakona o združenem delu smiselna, če bodo dohodkovni odnosi uredni.

Delovna skupnost in TOZD IB sta prostorsko ločena od TOZD Montaže — ali vas to ne bo oviralo pri delu?

»Monterjevo delovno mesto je na gradbišču in nima potrebe, da prihaja na sedež TOZD ali delovne skupnosti. Vemo, zakaj prihajajo monterji sem — uveljavljati svoje pravice, iskati material, itd. Vse to mu mora biti zagotovljeno na delovnem mestu. Tudi osebni dohodek mu je treba prinesiti tja in poskrbeti, da bo njegova zdravstvena knjižica pravočasno potrjena. Na delovnem mestu morajo biti rešeni vsi njegovi problemi. V celoti našim monterjem tega še nismo zagotovili, upamo pa, da nam bo uspelo. Lokacijska ločenost naj ne bi tako vplivala na hitrost našega poslovanja.«

PRIPRAVA DELA — OGLEDALO FIRME

Kakšne naloge ima priprava dela, ne bomo posebej naštevati. O njenem delu v mariborski Montaži je pripovedoval njen vodja inž. Ervin Puh:

»Nismo je še v celoti razvili. Zasedenih je 75 % delovnih mest, varilnega oddelka še nismo organizirali. Dobro teče delo v delavnici, kjer pripravljajo posamezne elemente za montažo, pri centralni kurjavi vozle, celotne podpostaje je tudi vozle vodovod. Trenutno vgrajujemo na Reki instalacije v petnajst enakih hiš. Uspeli smo delo tako organizirati, da v delavnici pripravljene sklope na gradbišču vgrajuje skupina ključavničarjev. V delavnici opravljamo tudi razna ključavničarska dela. Tu se nam večkrat pojavlja kratek stik — tehnologiji so namreč v tehnološki pripravi dela. Tudi kleparska delavnica ima nalogo pripraviti kar največ za montažo v delavnici.

Končali plinovod v Mariboru

Monterji TOZD Montaža, Maribor, so položili tudi 29 km cevovodov primarne plinske mreže v Mariboru. Premieri cevovodov so bili od 100 do 350 mm. Računajo, da bodo zaključna dela (vgrajevanje armatur, reducirne postaje so že gotove) končali do konca avgusta. Da so dela dobro opravili, izpričuje tudi tesnostni preizkus, ki ga opravlja ljubljanski Litostroj. Plinovod bi dogradili že prej, če bi v določenih rokih prejeli ustrezno dokumentacijo in ne bi imeli toliko težav z izvajalci gradbenih del (Vodno gospodarsko podjetje). Res pa je, da je bilo to specifično delo, ki je zahtevalo nove prijeme. Delovni tlak plina bo na odseku Maribor-Ruše 10 atmosfer, v mariborski mestni mreži pa 4 atmosfere.

Na drugi strani ugotavljamo pogodbeno roko in zasedenost montažnih skupin na daljši rok. Uvajamo norme in se zavedamo, da bodo že dobre skupinske norme uspeh. Tu se začneja tudi problem nagajevanja. Redno ugotavljamo, kako se nam roki raztegujejo, saj investitorji želijo še dodatna dela, nam pa se plani rušijo. Želimo, da bi vodilni monterji tudi planirali delo skupin in bi tako bilo vse manj nujnih klicev z gradbišč, ki nam včasih povzročajo velike težave.

Med referenti priprave dela naj omenim tudi referenta za orodje. Njegovo delo bo: skrb za ustrezna orodja (tudi spremljanje novitet) in pravilna razporeditev orodij po skupinah. Računamo, da bomo tako z istim orodjem dosegli večji učinek.

TRŽIŠČE ZAHTEVA VEČ, KOT ZMORE PROIZVODNJA

»Proizvodne delavce smo v glavnem izšolali sami. Vseh služb še nismo organizirali, tako kot bi morale biti. Delovne naloge z dveh ali več področij mora oprav-

ljati en delavec. Potrebe tržišča in razvojne možnosti so velike. Že danes bi lahko prodali 40—50 % več, kot lahko naredimo,« pripoveduje vodja proizvodnje, inž. Ljubomir Puškaš in nadaljuje: »Naše težave bi lahko strnili v naslednje štiri točke:

1. pomanjkanje ustreznih elektromotorjev, ki jih izdeluje mariborska Elektrokovina,

2. počasen razvoj drugih izdelkov. Imamo lasten razvoj, ki pa še nima dovolj ustreznih delavcev,

3. vprašanje prostorov,

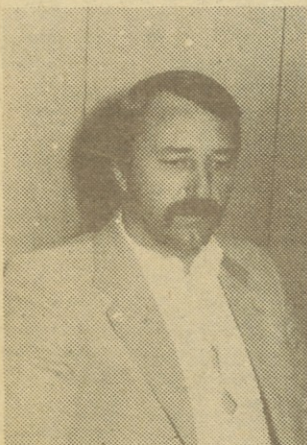
4. izpopolnjevanje strojev.

Za zadnjo točko naj še dodam: tu smo šli vzvratno pot, kot je običajna. Od preprostejših orodij smo prešli na zahtevnejša in v začetku prihodnjega leta nameravamo kupiti ključne stroje.

Ob proizvodnji strešnih ventilatorjev načrtujejo tudi proizvodnjo aksialnih ventilatorjev.

»Značilnost teh ventilatorjev je, da imajo vgrajen motor z zunaj tekočim rotorjem in spremenljiv kot lopatic. Njihove prednosti pa so: motor je v središču teka zraka in se bolje hladi, naprave so pri-

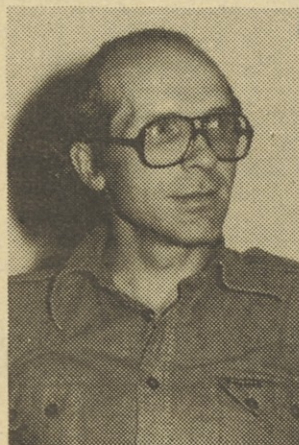
V pogovoru so sodelovali naslednji delavci TOZD Montaža Maribor: Muršič Franc — predsednik delavskega sveta; Rado Zupan — sekretar izvršnega odbora sindikalne organizacije; inž. Milan Kerkez — sekretar osnovne organizacije ZK; inž. Ervin Puh — vodja operativne priprave dela; inž. Ljubomir Puškaš — vodja proizvodnje; Konrad Černčič — direktor TOZD.

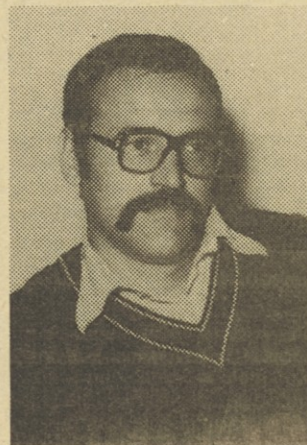
Konrad Černčič

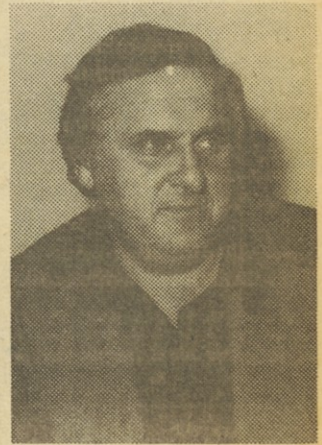
Rado Zupan

Inž. Ervin Puh

Inž. Milan Kerkez

Inž. Ljubomir Puškaš

Prostori TOZD Montaža v Mariboru

enakih zmogljivostih manjše, možna je fina regulacija. Poskrbeli bomo tudi za izpeljanke in bo te ventilatorje mogoče uporabiti za prezračevanje hlevov,« pravi vodja proizvodnje.

Poleg strešnih ventilatorjev izdelujejo skupaj s TOZD TIO iz Idrije tudi dušilce zvoka za te ventilatorje, zaenkrat samo za notranjo stran, načrtujejo pa tudi dušilce za zunanjo stran. Le približno 10 % njihove proizvodnje vgradijo monterji IMP, ostalo prodajo na jugoslovanskem trgu. V okviru proizvodnje so ali pa še organizirajo oddelek operativne priprave dela, oddelek za norme, oddelek za konstrukcijo in tehnologijo, oddelek za izdelavo polizdelkov, montažni oddelek in pomožne službe (vzdrževanje, orodjarna, prototipska delavnica).

Direktor Černič pripoveduje: »Ni dvoma, da je proizvodnja zametek nove TOZD. Zato jo tudi skušamo organizirati, da bo v določenem trenutku prehod lažji. Verjetno bo razvoj zahteval še kakšno organizacijsko spremembo in ne samo v proizvodnji.«

SAMOUPRAVLJANJE PRIBLIŽATI DELAVCU

Franc Muršič: »Z delegati delavskega sveta je prijetno delati. Posebnih težav ni bilo. Vsi na vsako sejo ne pridejo, ker so raztreseni po montažah. Običajno delegati z vabili prejmejo tudi gradiva, ki so včasih preobširna in tudi preveč zapletena. Želimo krajša gradiva, razumljiva vsem delavcem. Doselej na sejah nismo

še nikoli šteli glasov — odločali smo se enoglasno. Menim, da je informiranje pri nas zadovoljivo, vse pa je odvisno od posameznika, koliko se zanima. Uspešno delajo tudi komisije, ki jih je imenoval delavski svet.«

In še zanimivost: tov. Muršič je pri IMP od leta 1952, ko se je prišel učiti. Od leta 1960 do marca 1978 je bil vodilni monter, sedaj je referent v pripravi dela. Sam pravi, da je, kljub slabemu zdravju, takoj pripravljen oditi nazaj na montažo, če bi bilo to potrebno.

Milan Kerkez: »Osnovna organizacija prejšnje PMI še vedno obstaja in šteje 32 članov. V vseh treh novih organizacijskih enotah obstajajo aktivni. Računamo, da bomo osnovne organizacije organizirali do sredine septembra. Naše glavne naloge v bližnji preteklosti so bile: reorganizacija, samoupravljanje in kadrovska politika. Uvedli smo posebno obliko dela — sestajali smo se skupaj z izvršnim odborom sindikata. Na iniciativo ZK in sindikata je bila ustanovljena mladinska organizacija, ki bo verjetno pri premagovanju začetnih težav še potrebovala našo pomoč.

V duhu priprav na oba kongresa smo analizirali delo v preteklosti. Ugotavljamo, da se vloga osnovne organizacije krepi. Naše delo bo nekoliko drugačno, ko bomo v TOZD ustanovili svojo osnovno organizacijo. V okviru delovne organizacije bomo morali komunisti najti nove oblike dela, kot so: javna tribuna, zbor komunistov, itd. Ne zdi se mi pravilno, da je delo sveta ZK IMP zamrlo. Spodbujevalno in pospeševalno politiko bi moral voditi še naprej — vsaj do organiziranja osnovnih organizacij v vseh organizacijskih enotah IMP.«

Rado Zupan: »Izvršni odbor naše sindikalne organizacije šteje 18 članov. Dela je bilo v zadnjem času veliko. Poglejmo samo referendume in volitve. Za izvedbo poskrbi skupaj z DS in ZK sindikat. Da niso odrezani od dogajanj delavci v tujini, je član IO tudi vodja gradbišča v Vzhodni Nemčiji.«

Da so z delom na tekočem, govori tudi dejstvo, da so že obravnavali kongresne dokumente. Zelo »delavni« pa so tudi njihovi športniki. Kegljaska sekcija je na

zadnjem tradicionalnem tekmovanju med štirimi TOZD (PMI, OV, PM in TRAA — po starem) v Kopru osvojila prvo mesto. Za njo ne zaostaja šahovska sekcija in tudi ne planinska, ki deluje v okviru PD Železničar. Njihovi delavci so stalni člani ekip, ki zastopajo IMP — spomnimo se samo zimskih ŠIG. Junija so na Pohorju organizirali piknik, za katerega se je med štirimi možnostmi v anketi odločila večina anketiranih. Sindikalni delavci želijo, da bi na športnem področju ostali povezani tako kot doslej. Sproti so reševali tudi vse tekoče probleme, vsi pa se še živo spominjajo maratonske razprave o relativnih razmerjih ob uvedbi novega načina delitve osebnih dohodkov.

Konrad Černič: »Zbore vse bolj sklicujemo po gradbiščih, poročevalci k posameznim točkam dnevnega reda so operativci. Želimo jih čimbolj vključiti v samoupravljanje. Menim, da je to ena njihovih nalog, kako jo opravijo pa povedo rezultati referendumov in volitev.«

OB INTEGRACIJI MORAMO NAJPREJ RAZČISTITI PROIZVODNE PROGRAME

S prihodom celjske Klime k IMP se bodo proizvodni programi posameznih TOZD nekoliko prekrivali. Med »prizadetimi« je tudi mariborska montaža.

»Za IMP kot celoto je vključitev Klime pozitivna. Edino z združevanjem sil se lahko pojavimo na tržišču kot proizvajalci celotne opreme in monterji kompleksnih objektov. Pred integracijami pa je potrebno razčistiti proizvodne programe posameznih TOZD in tiste TOZD, ki imajo določene programe, naj te tudi osvojijo. Tako ne bo prihajalo do križanj. Res pa je, da se s prihodom novih TOZD k IMP tržišče naše TOZD oži. Že samo z imenom IMP so te TOZD nekaj pridobile. To pa ne sme biti ovira pri bodočih integracijah, če se bomo montažerji dogovarjali. Naša montaža naj bi se usmerila v montažo energetskih objektov, monterji TOZD Klime pa naj bi montirali predvsem njihove izdelke. Pri tem ne smemo zanemariti teritorialnega principa. Na terenu je naša ur 30 din dražja kot v Mariboru, a na žalost tu dose-

Dejavnost TOZD Montaža

GLAVNA DEJAVNOST

Napeljava in popravilo gradbenih instalacij, ki zajema: napeljava in popravilo vodovodne, kanalizacijske in električne instalacije, instalacije za parno gretje, plinske instalacije, klimatizacijskih in prezračevalnih naprav, naprav za kemično in termično pripravo vode, naprav za čiščenje zraka, vezanih tehnoloških procesov, avtomatizacije in regulacije industrijskih naprav, gradnja toplarn in kotlarn (izvzemši gradbena dela).

STRANSKE DEJAVNOSTI

Gradnja drugih objektov nizke gradnje: gradnja, rekonstrukcija, popravilo naftovodov, plinovodov in parovodov — vse pitiske.

Montaža energetskih strojev in naprav, parnih in plinskih strojev in naprav, parnih turbin, bencinskih, dieselskih in drugih motorjev z notranjim izgorevanjem.

Montaža cevi fazonskih delov in ležečih kotlov in radiatorjev za gretje, jeklenih rebrastih cevi, konvektorjev in kaloriferjev ter druge opreme za centralno kurjavo. Montaža sanitarnih naprav. Proizvodnja in montaža razdelilcev in posod za vse medije in pitiske.

Proizvodnja strojev za ventilacijo in klimatizacijo.

Proizvodnja in montaža sestavnih kovinskih delov za energetske, industrijske in objekte splošnega družbenega standarda v okviru vodovoda, plina, ogrevanja in klimatizacije.

gamo le 20 % celotne vsakoletne realizacije, zato je jasno, da se bomo pojavljali tudi drugje.«

Inž. Ljubomir Puškar: »Kruha je dovolj za vse, ostaja samo vprašanje dobre volje, kako se bomo s Celjani dogovorili za delitev programa.«

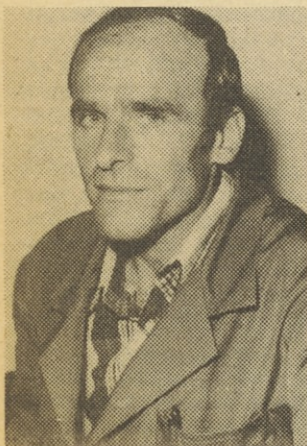
ŠE PREZGODAJ ZA DOKONČNO OCENO

Letošnjih prvih šest mesecev so zaključili dokaj uspešno. Pravijo, da predvsem po zaslugi skupinskega dela odgovornih delavcev in da je uspeh možen samo ob takšni obliki dela. Letošnje leto je tudi izredno konjunktorno. Vse zmogljivosti imajo zasedene in lahko bi delali še več.

Konrad Černič: »Naše bo-

doče naloge: vzgojiti moramo kadre — predvsem tehnične in druge strokovne oziroma nena zadnje tudi monterje. Precej težav nam povzroča sistem poslovanja IMP, ki uporablja kupe obrazcev. Razmišljati bomo morali o avtomatski obdelavi podatkov: obračunov skladišč, montaže in proizvodnje in le tako bomo omejili težnje po stalnem povečevanju administracije. Računamo, da bo SOZD IMP povežala vse delovne organizacije in da se ne bomo izgubljali v preveliki konkurenci med TOZD. Povezavo odnosov med TOZD bomo dosegli z dobrim informiranjem in izvajanjem sprejetih aktov.

T. ŠTRUS

Franc Muršič

Fakturirana realizacija za 7 mesecev 1978

Real. TOZD	Plan v 10 ³ din			Izvršitev			Indeks			
	1978	7 mes.	julij	julij	7 mes. 78	7 mes. 77	let.pl. (5:1)	pl.7 m. (5:2)	pl.julij (4:3)	78/ (5:1)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OV SFRJ	353.000	190.000	31.700	35.597.938	215.685.613	156.234.592	61	114	112	138
OV inoz.	116.600	-	-	-	9.996.763	1.390.368	9	-	-	71
MK SFRJ	228.000	109.400	20.700	10.375.894	99.424.735	66.523.161	44	91	50	14
MK inoz.	12.000	-	-	-	8.509.909	519.365	71	-	-	163
PB	17.736	10.400	1.430	817.724	4.038.615	...	23	39	57	-
SD	1.441	720	120	95.816	655.924	739.435	46	91	80	8
PROMONT SFRJ	600.177	310.520	53.950	46.887.372	319.804.887	223.497.188	53	103	87	14
PROMONT skupaj	728.777	-	-	46.887.372	338.311.559	225.406.921	46	-	-	15
MM SFRJ	342.100	188.500	28.200	29.749.265	192.379.691	149.980.659	56	102	105	12
MM inoz.	29.521	-	-	-	5.669.509	6.621.694	19	-	-	8
IB	31.200	17.200	2.600	1.495.058	13.066.272	7.270.837	42	76	58	18
BLISK	122.300	67.400	10.100	7.659.234	53.635.192	34.718.055	44	80	76	15
EKO	123.900	68.300	10.200	8.661.335	56.389.234	43.506.396	46	83	85	12
PMI SFRJ	619.500	341.400	51.100	47.564.892	315.470.389	235.475.947	51	92	93	13
PMI skupaj	649.021	-	-	47.564.892	321.139.898	242.097.641	49	-	-	13
EM SFRJ	340.000	196.510	26.380	27.114.024	192.845.065	206.221.647	57	98	103	9
EM inoz.	115.600	-	-	-	7.207.880	6.745.702	6	-	-	10
DVIGALO	108.300	53.300	8.000	3.419.010	43.547.104	41.465.052	40	82	43	10
TEN	246.000	131.600	21.100	12.802.167	123.258.940	100.258.024	50	94	61	12
ISO	74.000	34.500	6.900	6.333.626	33.647.073	17.681.775	45	98	92	19
CK	13.700	6.840	1.260	935.410	6.059.113	5.323.514	44	89	74	11
EMOND SFRJ	782.000	422.750	63.640	50.604.237	399.367.295	370.950.012	50	94	80	10
EMOND skupaj	897.600	-	-	50.604.237	406.575.175	377.695.714	45	-	-	10
KM SFRJ	119.000	66.800	9.500	11.789.056	80.453.034	58.865.309	68	120	124	137
KM inoz.	100.489	-	-	-	13.218.493	72.306.462	13	-	-	18
KP	159.000	84.700	12.500	14.652.085	90.797.080	-	57	107	117	-
TIO	134.000	70.800	11.600	10.638.345	65.356.727	47.375.028	49	92	92	138
PAN	257.000	157.100	14.500	17.328.990	137.857.256	85.472.168	54	88	120	161
IKOS SFRJ	669.000	379.400	48.100	54.408.476	374.464.097	205.153.658	56	99	113	183
IKOS skupaj	769.489	-	-	54.408.476	387.682.590	205.153.658	50	-	-	189
TRAA SFRJ	300.000	168.000	21.000	23.728.245	176.370.102	128.032.430	59	105	113	138
TRAA inoz.	-	-	-	-	1.276.460	878.651	-	-	-	146
SKIP	175.000	102.000	14.500	15.762.211	120.842.485	60.257.695	69	118	109	201
IKO SFRJ	475.000	270.000	35.500	39.490.456	297.212.587	188.290.125	63	110	111	158
IKO skupaj	475.000	-	-	39.490.456	298.489.047	189.166.776	63	-	-	158
LSNL	180.000	90.700	19.000	16.705.408	97.652.636	80.700.046	54	108	88	160
HVA	46.385	28.437	3.969	4.989.986	31.626.928	-	68	111	126	-
LBK	36.763	19.761	2.691	2.273.002	18.020.728	-	49	91	84	-
LIVAR	263.148	138.898	25.660	23.968.396	147.300.292	80.700.046	56	106	93	183
PB	41.648	22.900	3.400	3.545.966	24.074.883	18.066.062	58	105	104	133
ZAST	65.000	35.800	5.300	5.613.867	37.480.390	29.453.946	58	105	106	127
IC	7.973	4.740	470	340.434	3.520.014	3.084.980	44	74	72	114
INŽ	30.608	16.500	2.600	-	10.427.794	-	34	63	-	-
IZIP	145.229	79.940	11.770	9.500.267	75.503.081	50.604.988	52	94	81	149
PD	5.222	1.900	1.300	1.185.820	1.274.165	1.131.293	24	67	91	113
IMP SFRJ	3.559.276	1.944.808	291.020	273.609.914	1.930.396.793	1.408.344.414	54	99	94	137
IMP skupaj	3.933.486	-	-	273.609.914	1.976.275.807	1.424.518.828	50	-	-	139

KRATICE NAŠIH TEMELJNIH IN DELOVNIH ORGANIZACIJ

OV	Ögrevanje-vodovod Ljubljana
MK	Montaža Koper
Delovna organizacija PROMONT (Projektiranje, montaža)	
MM	Montaža Maribor
IB	Inženirski biroji Maribor
BLISK	Murska Sobota
EKO	Elektrokovinar Ptuj
Delovna organizacija PMI (Projekt, montaža, industrija)	
EM	Elektromontaža Ljubljana
DVIGALO	Ljubljana

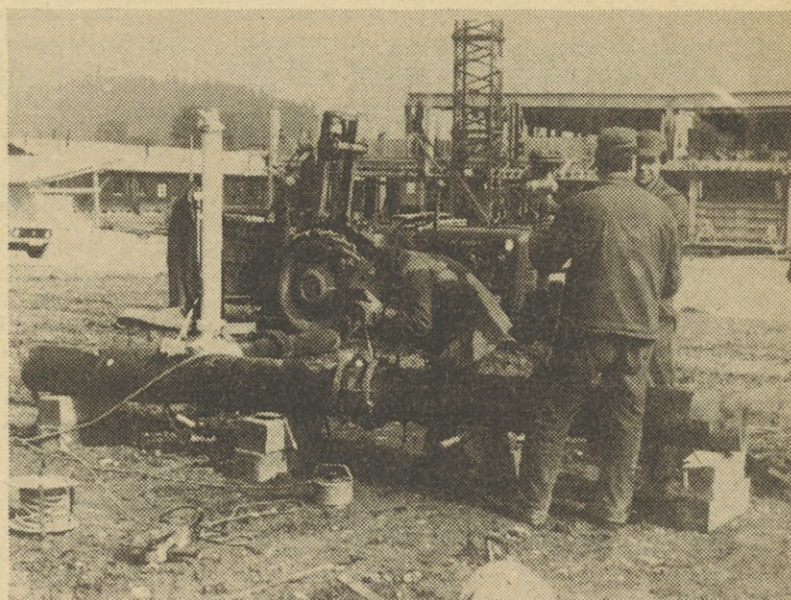
TEN	Tovarna elektronaprav Ljubljana
ISO	Industrija stikalne opreme, Slovenske Konjice
Delovna organizacija EMOND (Elektromontaža, oprema, naprave, dvigala)	
KM	Klima-montaža Ljubljana
KP	Klima-proizvodnja Ljubljana
TIO	Tovarna instalacijske opreme, Idrija
PANONIJA	Murska Sobota
Delovna organizacija IKOS (Industrija kli- matske opreme in strojev)	
TRAA	Tovarna regulacijskih armatur in aparatov Ljubljana
SKIP	Strojno-kovinska industrijska proizvodnja, Ljubljana

Delovna organizacija IKO (Industrija kovinske opreme)

LSL	Livarna sive litine
HVA	Hladnovodne armature
LBK	Livarna barvnih kovin
Delovna organizacija LIVAR	

INŽENIRING	
PB	Projektivni biro
ZASTOPSTVO	
IC	Izobraževalni center
Delovna organizacija IZIP (Inženiring, zastop- stva, izobraževanje, projektiranje)	

Vsaka od delovnih organizacij ima tudi delovno skupnost (DS), poleg teh sta organizirani še delovna skupnost (DS) sestavljene organizacije (SOZD) in delovna skupnost interne banke (IB)

FOTOVESTI Z GRADBIŠČA PLINOVODA

Prikolica Inštituta Jožef Štefan, v kateri so instrumenti, ki so potrebni za tlačni preizkus. Doslej preizkušeni cevovodi so brez napak (zgoraj)

Še zadnja dela na ljubljanski mestni mreži. Priprava »pipe« pred vgraditvijo (zgoraj desno) in njena montaža na omrežju (desno)

Organiziranje nove TO v delovni organizaciji IKO

Program za izvajanje zakona o združenem delu v Tovarni regulacijskih armatur in aparatov, ki je bil sprejet aprila 1977, je predvideval možnost organiziranja nove temeljne organizacije tedanje izvenserijske proizvodnje, vendar v tej začetni fazi v letu 1977 do tega ni prišlo. S prejetjem statuta temeljne organizacije TRAA, kakor tudi sporazuma o združevanju v delovno organizacijo, je bila dejavnost izvenserijske proizvodnje opredeljena kot stranska dejavnost. V tem delu delovnega procesa združuje svoje delo približno 90 delavcev. Na pobudo sindikalne organizacije je bil sprožen postopek in so delavci izvenserijske proizvodnje na svojem zboru v maju 1978 ugotovili, da so podani pogoji, da se ta del delovnega procesa izvenserijske proizvodnje organizira kot temeljna organizacija. Na osnovi teh ugotovitev je bil dne 30. 6. 1978 organiziran referendum in je za sklep o organiziranju temeljne organizacije glasovalo 87,65 % delavcev. Temeljna organizacija bo imela glavno dejavnost proizvodnjo kovinskega instalacijskega materiala — 011322. Podrobna opredelitev glavne dejavnosti se nanaša predvsem na proizvodnjo termičnih aparatov, izmenjevalcev toplote (spiralni, ploščni, klasični), tlačne posode, grelniki, akumulatorji, hladilci, kondenzatorji in ostale posode ter konstrukcije s področja toplotne in hladilne tehnike. V ta namen je bila pristojnemu sodišču posredovana doku-

mentacija za vsi predzaznambe o organiziranju temeljne organizacije.

Vzporedno s tem je tudi v razpravi, ki je v zaključni fazi, sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo.

Na delavskem svetu TOZD TRAA je bilo ugotovljeno, da naziv — ime temeljne organizacije Tovarna regulacijskih armatur in aparatov ne ustreza in da bi bilo potrebno spremeniti ime. V ta namen je bil zadolžen strokovni kolegij, da pripravi predlog. Po daljši razpravi na strokovnem kolegiju je bil delavcem posredovan v razpravo osnutek predloga o imenu obeh temeljnih organizacij, in sicer: nova temeljna organizacija sedanja izvenserijska proizvodnja naj bi imela ime **Industrija termičnih aparatov in konstrukcij**, serijska proizvodnja pa **Industrija procesne opreme**. Pristojni organi bodo v mesecu septembru dokončno, na osnovi stališč delavcev, sprejeli in določili

ime obeh temeljnih organizacij.

Na delegatski osnovi je tudi organizirana komisija, v kateri delujejo delegati serijske in izvenserijske proizvodnje, z namenom, da napravi predlog za razporeditev sredstev, pravic in obveznosti za novo temeljno organizacijo.

Z organiziranjem nove temeljne organizacije bo v njej formirano strokovno vodstvo, ki bo skrbelo za nadaljnji razvoj te dejavnosti, ki ima že sedaj ustrezno mesto na tržišču. Nadaljnji razvoj pa bo tudi tej temeljni organizaciji zagotavljala delovna organizacija kot celota, kar je tudi razvidno iz samega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo IKO, v katerem je opredeljena neomejena in solidarna odgovornost in ki ga bo ta temeljna organizacija podpisala.

Dokončno konstituiranje z vpisom v sodni register je predvideno do 31. 12. 1978.

RUDI BUKOVEC

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP — Industrijsko montažnega podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 7.300 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor: Meta Rotter, Borut Gržinič, Borut Wildmann, ing. Vinko Kuder, Karel Capuder, Alojz Kamin, Ivan Herga, Tone Štrus (odgovorni urednik). Tiska: Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1-72 z dne 26. septembra 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Planincem čas hiti

Kolektiv IMP je potreboval svoje planinsko društvo in ga od konca lanskega leta tudi ima. Marsikje smo se z vneto lotili pridobivanja novih članov, v TOZD TRAA smo v kratkem imeli 18 % zaposlenih v društvu, podoben »vzpon« so dosegli tudi v TEN, kasneje v Kopru, medtem ko je bilo v ostalih TOZD včlanjevanje počasnejše. To pa je dokaz, da povsod še nimamo poverjenikov, kar pa je pogoj, da ob drugih športnih dejavnostih pridobimo številne ljubitelje gora in narave sploh. Priznati moramo, da smo to akcijo ponekod začeli kampanjsko. Zbrali smo številne prijave, stik s člani pa je slab, oziroma smo od njih pobrali članarino, zdaj se pa na planinskih poteh z njimi nikjer ne srečamo. Naj to potrdi primer iz TOZD TRAA, kjer se jih je v PD prijavilo okrog 90, članarino poravnalo 10 manj, planinari jih komaj četrtina. Zanimivo je še to, da smo imeli 11 primerov, ko so se v članstvo prijavile cele družine od dveh do petih članov, kar potem še zmanjša število »čistega« članstva v PD iz kolektiva. To je dokaz, da smo še premalo storili za to, da bi čimveč delovnih ljudi popeljali med lepote narave.

Tako nas poleg stalnega dela pri pridobivanju članstva za naše društvo, čakajo še druge naloge, predvsem stik s člani kolektivov, da čutijo našo prisotnost in koristne namene. Zato moramo priznati, da so še organizacijske slabosti, ki se kažejo v tem, da svojo sobo dolgo urejamo, tako tudi z omaricami gre počasi, z izdelavo značk, našitkov, pa tudi glede opreme ne gre v redu. Nadzorni odbor in častno razsodišče tudi še nista dobila nalog. In če vemo, da imamo okrog 500 članov PD, da to ni malo in je treba za njih še mnogo storiti, da bodo ti vplivali še na ostale, da se naše vrste povečajo, potem je razumljivo, da do običnega zbora PD, ki bo čez nekaj mesecev, moramo postoriti vse, kar društvo potrebuje za korist članstva.

F. VODNIK

BI KAJ VPRAŠALI?

O vzponu na Triglav bodo imeli mnogi svoja mnenja, naš zaključek pa je: bolj uspešni smo bili kot preteklo leto in to daje osnovo, da bomo v prihodnje pri organizaciji pohoda še bolj uspešni in s tem odpravili pomsleke, češ »ko pomislim na IMP, vem kako je«. Po gorah ni udobja, tam je človek del narave, ki se ji mora prilagoditi in tudi po kočah je tako, vsak mora dobiti svoj prostor, čeprav je potem komu težko.

Lani smo spraševali o vtisih s poti, o planinskem društvu, ki ga še nismo imeli, vendar smo dobili 35.000 din za pokritje stroškov nočitve, delno prehrane in prevoza, podobno je bilo tudi letos, le izdatki bodo višji. Po TOZD so namenjali denar za potrebe društva in tako smo bili sposobni izvesti vzpon na Triglav. Hvala vsem, v bodoče pa tudi želimo enako razumevanje za planinstvo v IMP.

Da imamo lahko zaupanje v svoje društvo, je treba potrditi tudi z nekaj izjavami. Tako se je Marija Mlakar na svoj prvi intervju dolgo pripravljala zato, ker smo ga hoteli v avtobusu javno izvesti, pa mi je nazadnje le skromno zaupala: »Škoda, da nisem začela prej hoditi na gore. Bilo je lepo in prijetno.«

Da, da, Marija, pri 22 letih se ni prepozno začeti s planinstvom!

Se večji agitator za gore je bila Anica P., ki je pisala kolegici in še po telefonu rekla: »Prava škoda, da nisi šla gor. Gora ni nora, tisti je nor, ki ne gre gor.«

Tudi Mile se je za strojem dolgo odločal, da gre na Triglav in končno si je nabavil potrebno opremo in po pohodu izjavil: »Čisto nič ni bilo težko. Noge me niso bolele. Še bom hodil po gorah.«

Zakaj sestanka ni bilo?

Zveza socialistične mladine se pripravlja na svoj kongres, zato pa morajo imeti vse osnovne organizacije pogovore o gradivu.

Čeprav je naša družba v marsikem že lepo organizirana, so vendarle še problemi. Ti pa se ne rešujejo sami od sebe, ampak je vsakdo izmed nas poklican, da sodeluje za boljši jutrišnji dan. To vedo tudi v TOZD TRAA, in iz teh razlogov je bil sredi avgusta sklican sestanek mladine. Obvestila o tem so bila razobešana (če so osebno o tem kaj sporočili, ni znano) vendar smo tudi starejši videli, da gre za pomembno zadevo, toda ob določenih (14.) uri se je zbralo komaj nekaj mladincev s predsednikom. Vse je mimo njih hitelo domov, med njimi tudi nekaj deset mladih, ki se niso mogli odločiti za sestanek kot dokaz svoje mladinske pripadnosti in nalog, ki jih mladi svet ima ob prevzemanju raznih dolžnosti v naši sa-

moupravni družbi.

Pojav, da sestanek ni uspel, le ni osamljen, zato se moramo vprašati, zakaj do tega pride. Zdi se, da je mladina v tovarni preveč oddaljena od politične dejavnosti, morda celo podcenjevana, da ni pravega poslušarja za njene probleme, da sindikat, ZK in ostali politični faktorji v tovarni niso dovolj zavzeti za njihove zadeve in podobno. Kajti, če zbere delovnih ljudi skličemo med de-

lovnim časom in take sestanke kar preveč razvlečemo, potem bi morda ob zelo pomembnih zadevah nekajkrat letno, tudi mladini dovolili, da ima svoj sestanek pol ure pred zaključkom delovnega časa zaradi vezanosti na prevoze domov itd? Da do mladih ni ravno vse tako kot je treba, bo opisano še v drugem članku, iz vsega pa sledi, da mladih ne moremo prepuščati toku dogodkov.

FRAN VODNIK

V spomin Francu Megliču

Tovariš Franc!

Pričakovali smo vesele in spodbudne novice o izboljšanju tvojega stanja, ko je prišla vest, da se ne boš vrnil med nas.

Bil si med najboljšimi delavci v našem kolektivu, ki si se mu pridružil pred 7 leti. Nobena naloga ni bila pretežka zate. Vedno si imel v mislih svoje delo in celo ponoči si hodil gledat,

kdaj boš videl ogenj iz dimnika, ki bi označeval uspešno končano delo. Pravočasno in marljivo si ga opravljal in takoj smo tudi sami zaznali, da si nam bil še kako potreben. Mlad in marljiv kot si bil, pa si delal tudi izven svojega kolektiva. Bil si pevec, godbenik, gasilec, delal si na kmetiji, gradil hišo ter se z ljubeznijo posvečal družini, za katero si imel vedno dovolj časa.

Vsi se zavedamo, da smo izgubili prijatelja in dobrega tovariša, ki smo ga nad vse cenili in spoštovali. Hvala ti za prispevek k napredku našega kolektiva.

Sodelavci
DO Livar

V spomin Francu Voglarju

Dragi Franc!

V naš kolektiv si prišel pred 13 leti in do danes si bil z nami v vseh težkih in lepih trenutkih. Bil si marljiv delavec, na katerega smo se vsi zanesli. Sodeloval si pri napredku našega kolektiva in dal velik prispevek s svojim delom. Ob vseh nalogah tvojega poklica pa si ostal preudaren in dober. Pomagal si tovarišem, kadar si mogel in zato so te spoštovali.

Bolezen, ki te je mučila že dalj časa, ni mirovala. V mislih smo bili s teboj povsod, kjer si se zdravil in čakali trenutka, kdaj se vrneš med nas.

Ohranili te bomo v spominu vedrega in nasmejanega ter vedno pripravljenega pomagati. Hvala!

Sodelavci
DO Livar

Zahvale

Za izkazano pozornost — darovano cvetje in izrečena sožalja ob smrti mojega očeta, se iskreno zahvaljujem sodelavcem in OO sindikata TOZD OV.

IVAN ŠIMONOVIC

Ob smrti očeta Dolinšek Franca se iskreno zahvaljujem kolektivu IMP — TOZD Elektromontaža za izrečena sožalja in darovane vence.

SIN JANEZ
v imenu ostalih
sorodnikov

Vsem sodelavcem kolektiva IMP se ob smrti mojega očeta najiskrenejše zahvaljujem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

JANEZ MIHELČIČ,
dipl. ing.

**DOPISUJTE
V NAŠ
ČASOPIS
GLASNIK
IMP!**

Vinko Kozelj z družino prihaja vsako leto v Fieso

Marija Jelačič: »Če bo možno, pridem še.«

Hotel — ne počitniški dom

Koliko jih je pod njegovo streho že preživelo prijetne dopuste. Skromen je bil na začetku in potem se je moral umakniti večjemu, modernejšemu, bolj urejenemu bratu. In zopet mnogi prihajajo sem na dopust. Veliko se jih vrača iz leta v leto, enkrat bolj, drugič manj zadovoljni. Tudi letos je bil zaseden tako kot vsa leta doslej. Sem so

prihajali delavci iz vseh TOZD, nekateri prvič, drugi že več let zapored.

FIESA JE BLIZU

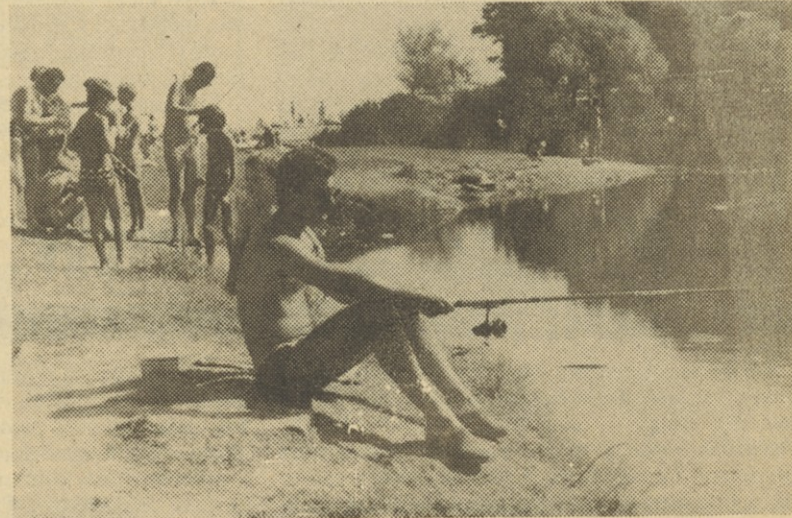
Če odštejemo Ankaran, kjer so v hišicah počitniške skupnosti letovali naši delavci, je Fiesa naj-

bližja od vseh krajev, kjer smo letos dopustovali. Ob slabem vremenu je priložnost, da si ogledate dobršen del slovenske obale. Dopustnikom za prihodnje leto naročamo, da ne smejo pustiti doma potnih listov, ker bodo lahko odšli na izlet z gliserjem v Benetke ali pa Trst. Morje je letos so-

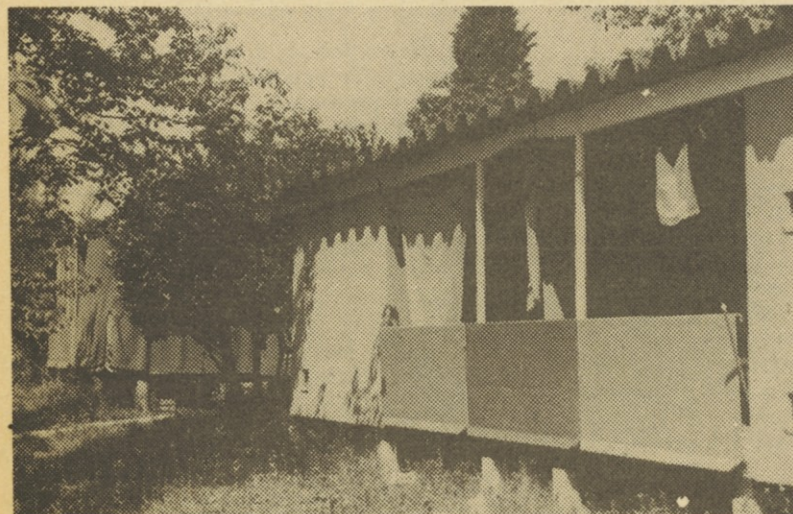
Nadaljevanje na 14. strani

»Ekipa«, ki je skrbela za dobro počutje gostov

Dober ulov, tovariš Cedilnik

Hišice v počitniški skupnosti v Ankaranu

In to je naš »drugi dom« v Vernikli

Hotel — ne počitniški dom

Nadaljevanje s 13. strani

razmerno čisto, obala pa potrebna ureditve, kot že nekaj let nazaj. Otroci in tudi mnogi drugi ne bodo pozabili travnika ob obali. Tudi zabave željni lahko pridejo na svoj račun. Blizu sta Piran in Portorož. Večino dopustnikov se letos ni pritoževala nad sicer muhastim vremenom v notranjosti, ki pa je bilo ob morju radodarniješe s soncem.

BOLJ HOTEL KOT POČITNIŠKI DOM

»Tu smo prvič. Prej smo hodili na južni Jadran. Letos dolgo nisem vedel, če bomo sploh šli. Zaradi majhnega otroka sva se odločila za Fieso. Bil sem presenečen, pričakoval sem skromnejši dom, saj to je hotel. Hrana je dobra, gotovo se bomo zredili. Morje je čisto, meduz ni, prve dni smo imeli tudi lepo vreme. Cene so solidne, tudi »za šankom« ni pretirano drago, pri nas je cenejše kot v Domu rudarjev. Zadovoljni smo tudi z vodo,« je pripovedoval Bojan Cedilnik iz delovne skupnosti DO Promont in hitel na plažo, kjer sta ga že čakala žena in sin.

»Hrana je dobra, postrežba boljša kot lani, sploh je letos 50 % bolje kot lani,« je pripovedoval Vinko Kozelj iz TOZD OV, ki prihaja v Fieso vsako leto z ženo in tremi sinovi. Nad Fieso je najbolj navdušena žena, ki se ne more odločiti za noben drug kraj.«

Ogledujemo nekoliko spolzke kamne, po katerih kopalci opotekaje odhajajo v vodo.

»Plaža ni urejena, kot bi morala biti. Najbrž ne bi stalo veliko, da bi zgradili vsaj mali pomol. Vem, da so se organizacije, ki imajo tu počitniške domove, že enkrat dogovarjale, da bi to uredile,

da se je potem vse zataknilo. Vem, da bi bil IMP tudi danes pripravljen poravnati svoj delež,« pravi tov. Kozelj. »Ne vem, kdo lahko kritizira usluge v našem počitniškem domu?«

Marija Jelačič iz TOZD TEN je prišla v Fieso prvič: »Hrana je dobra, sobe so lepe, morje je čisto. Verjetno bom še prišla, to želi tudi sin.«

In kako, da ste se odločili za ta počitniški dom? »Najprej nisem vedela, če bom sploh lahko šla. Potem je zdravnik priporočil sinu morje in dobila sem tu.«

PRESKRBA NI VPRAŠANJE

Ob našem obisku sredi avgusta je bilo v domu 80 gostov. Za njihovo dobro počutje je treba vsak dan marsikaj postoriti.

»Preskrba ni vprašanje. Želel bi, da bi v bodoče, če bom še vodil ta počitniški dom, bilo od začetka do konca tu pet stalnih delavcev. Običajno je z dekleti tako, da se dobro privadijo, pa že odidejo in pridejo druge. Sicer so letos zasedeni vsi domovi, hoteli in tudi pri zasebnikih ni prostora. Veliko tujcev iz dneva v dan vprašuje za prenočišče,« pripoveduje upravnik našega doma tov. Silvo Hočvar, glavna kuharica tov. Blažena Omahen, pa dodaja: »Dela je veliko, dobro se razumemo. Mogoče ne bi bilo slabo za prihodnjo sezono kupiti stroj za pomivanje bele posode, gostje sprašujejo tudi po ekspres kavi. Želim, da bi v bodočih sezonah bilo tu z upravnikom pet stalnih delavcev.«

Tako torej v našem počitniškem domu. Upajmo, da bo tudi v bodoče dobro vzdrževan. Pogrešamo razglednice doma, ki bi jih dopustniki lahko pošiljali znancem.

Sicer pa so gostje zadovoljni, osebe z njimi tudi, pa čeprav se najde tudi kakšen, ki vsak dan

Tudi drugod so naši delavci zadovoljni

Obširneje smo pisali o dopustih v naših počitniških domovih in hišicah v planinah. Kako pa je drugod? Po dosedanjih podatkih, posebnih pritožb ni.

Izredno so zadovoljni delavci, ki so letovali na Pagu. Tu smo letos imeli celotni penzion. Svoj sloves je potrdila tudi Verudela, zadovoljni so gostje v Ankaranu. Manjkajo nam samo podatki o dopustnikih v prikolicah, ki jih iz naše OZD tudi ni tako malo. TOZD Panonija je svojo prikolico postavila v Fieso in delavci so se hranili v našem počitniškem domu, kar je brez dvoma dobra kombinacija. Sicer pa imamo prikolice raztrešene po kampih od Ankaranu do južnega Jadrana.

Za prihodnjo sezono načrtujemo nekaj novosti tudi pri poslovanju počitniške skupnosti. Ena od njih naj bi bila zbiranje informativnih prijav koncem letošnjega ali v začetku prihodnjega leta. Na osnovi teh prijav bomo lahko rezervirali dovolj postelj za vse, ki bodo želeli letovati v okviru naše počitniške skupnosti.

vsaj enkrat pride v kuhinjo povedat, da ne je piščancev — ti pa so na jedilniku v desetih dneh, kolikor traja izmena, samo enkrat.

T. ŠTRUS

Kdor želi mir, mora v hribe

Če kdo omeni besedo dopust, nam misel nehote uide na morje. Toda dopust se lepo preživi tudi marsikje drugje — med drugim lahko v hribih. Hotelskega udobja tu ne najdete, so pa druge prednosti. Za marsikoga je bivanje v čistem zraku, miru, prvobitni naravi večji užitek kot kakršnekoli počitnice drugod. Možnosti takšnih dopustov imajo tudi naši delavci. Na Veliki planini imamo dve hišici, na Pohorju in na Rogli pa po eno.

MUHASTO VREME NA VELIKI PLANINI

Oblaki tik pod zgornjo postajo žičnice niso napovedovali lepega vremena. Ostra sapa je že v do-

lini opozarjala, da mora biti zgoraj hladno. Po izstopu v zgornji postaji vključijo za dva potnika še sedežnico, ostali se proti kočam napotijo peš. Na tihem sem jim ogrevanje zavidal, na sedežnici me je pošteno zeblo, kljub sredini avgusta — vreme se ne ozira na koledar. Od zgornje postaje sedežnice se podam proti naselju. Nekoliko niže — na Zeleznem robu, sta med ostalimi hišicami označeni tudi naši dve. Ciklama in Košuta. Ni ju težko najti. V Ciklami preživljajo dopust Jermanovi: Vida, ki je zaposlena pri nas, mož Miha in hčerka Vilma.

Pogovarjamo se v hišici in skozi odprta vrata opazujemo igro oblakov in vetra. »Sem prihajamo zaradi miru in planinskega zraka. Tu se bolje od-

počijemo kot na morju,« pravijo Jermanovi.

Če je lepo vreme, so zunaj, gredo na planšarijo in krajše izlete, če ne, jim krajšajo čas karte.

»Tu človek pozabi na vse, to je pravi dopust,« pripovedujejo in potem ugotavljamo, kaj bi bilo treba še narediti: »Dopustnikom priporočamo, da kurijo štedilnik, ker je veliko vlage, pogrešamo ležalnike ali pa kaj podobnega, da bi zunaj ob lepem vremenu lahko ležali na soncu.«

Ob njihovem prihodu je bila koča lepo pospravljena. Na splošno ugotavljajo delavci, ki te koče pogosteje obiskujejo, da »pravi dopustniki« vzorno skrbijo zanje, drugačen pa je odnos nekaterih smučarjev in »vikendarjev«.

V Košuti so bili Mariborčani — Marcel Mejač z ženo Filomeno in z mlajšim sinom Rolandom, njegov starejši sin pa je na montaži v Kopru. Moški del družine je v celoti IMP-ejev. Ob našem obisku je bil doma samo sin, ki je čakal na ugodno vreme, da bi lahko poletel njegov radijsko vodeni letalski model. Tokrat vreme ni bilo naklonjeno njegovemu konjičku. O dopustu na Veliki planini je dejal: »Tu je mir, bolj se odpočiješ kot drugje. Bili smo že na Pohorju, na Veliki planini smo prvič. Nekoliko nam nagaja le vreme, teden bo prehitro minil.« Medtem se je vrnila mama, oče pa je še nabiral različna zdravilna zelišča.

»Čudovit dopust, šest dni, to je premalo. Če bom lahko še prišla z veseljem pridem vsaj za

V KNJIGI VTISOV V CIKLAMI SMO PREBILI:

»Ob našem prihodu smo bili prijetno presenečeni nad urejenostjo Ciklame in njene okolice. Skušajmo jo vzdrževati tudi v bodoče takšno, saj se bomo tako na skromen način oddolžili vsem, ki so vložili svoj trud, da bi nam bilo bivanje v koči čim prijetnejše. Naša ugotovitev pomankljivosti: stenske svetilke niso uporabljive, ker je ventil v predprostoru blokirán in ni mogoče dovajanje plina do svetilk, ugotovili

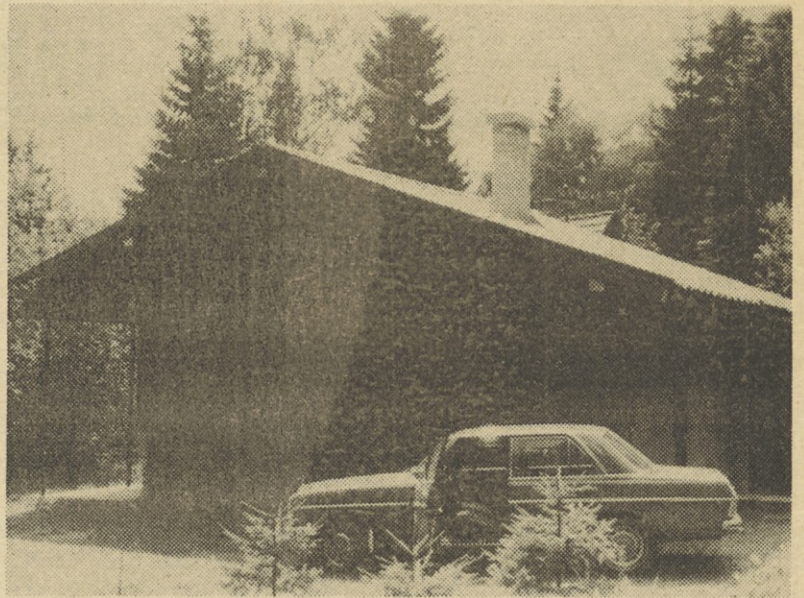
smo, da je vode v cisterni zelo malo in vodna črpalka deluje le od časa do časa. Kljub ne preveč ugodnemu vremenu, smo preživeli teh nekaj dni v prijetnem razpoloženju. Človek pač ne sme biti prezahteven. Naredili smo turo do Korošice. Tja grede smo imeli prekrasen razgled, nazaj grede pa smo bili dodobra premočeni.

Našim bodočim obiskovalcem koče želimo, da bi imeli boljše vreme!

ANKA, MAJDA, LOJZE IN JOŽE KOSI

»Ciklama« na Veliki planini

Koča na Pohorju

deset dni,« je pripovedovala, drugih pripomb ni imela.

Megle so se še vedno podile nad dolino. Od trenutka do trenutka so se odpirali čudoviti pogledi. Lepote, ki dopust naredijo še prijetnejši, če vam je naklonjeno tudi vreme.

DO KOČE Z AVTOMOBILOM

Medtem, ko je treba na Veliko planino prinesiti hrano s seboj za ves teden ali pa morate med tednom z žičnico v dolino, se pred vrata mariborske koče pripeljete z avtomobilom. Tudi prostora v njej je več. Lahko hkrati letujeta dve družini. V njej je elektrika — kuharji so veseli hladilnika, tisti pa, ki jim je v planinskem miru dolgčas, bodo lahko sedeli pred televizorjem. Možnosti izletov ni treba posebej omenjati.

»Prekrasno je bilo. Vsi smo bili zadovoljni. Če bo možno, bomo še prišli. To je bil naš prvi dopust,« pravi Edo Jančič, ki je bil na Pohorju deset dni.

Da je prijeten dopust tudi na Rogli, ne dvomimo. Že zunanost koče je prijazna, le okolica ni najbolj urejena, ker naselje še ni dograjeno. V neposredni bližini hišice je planinski dom, kjer vam postrežejo z jedačo in pijačo, če nočete kuhati sami. Tudi ta hišica je vse poletje zasedena, pozimi pa najdejo v njej varno zatočišče smučarji.

T. ŠTRUS

Izlet na Raduho

Naše planinsko društvo ima v načrtu, da se 10. septembra udeležimo zбора slovenskih planincev na Loki pod Raduho.

Ta za nas malo oddaljena gora na Štajerskem spada tudi v Slovensko planinsko transverzalo, možno pa je, da si takrat pridobimo še več žigov. Tako bi mogli v treh dnevih obiskati Ribniško kočo na Pohorju, Kočo na Kremžarjevem vrhu, Slovenj Gradec, dom na Uršlji gori, Sleme, Kočo na Smrekovcu do Koče na Loki, kjer bo zbor. Hoje je za okrog 17 ur.

Če seštejemo vse omenjene točke in še Poštarski dom, bi imeli kar osem transverzalskih žigov.

Če bo ugodno vreme, se skupina poda na to pot 7. septembra in jo bo vodil Fran Vodnik, TOZD TRAA, ki sprejema tudi prijave za to zanimivo pot. Ostalim pa priporočamo udeležbo na zboru ter vzpon na Raduho (2062 m).

Obiščimo planince s tega predela naše domovine, da jim tako poplačamo trud, ki so ga imeli pri izgradnji koče, v kateri bomo gostoljubno sprejeti.

Jermanova družina na dopustu pred Ciklamo

Naša »Košuta« na Veliki planini

Koča na Rogli

Naša stotnija na Triglavu

Za vsakim dežjem posije sonce. Tako nas je večina mislila 4. avgusta ob treh avtobusih na Parmovi, s katerimi naj bi se popeljali na Rudno polje, od koder bi poskušali svoje moči v peturni hoji do Kredarice. Zbralo se nas je kar lepo število. V avtobusu smo odkrili krepko desetino takih, ki so prišli zadnji trenutek. Ti se mokrote niso ustrašili, le prej se niso prijavili. Tako smo se približali poldrugemu stotu udeležencev.

Vreme je naš gospodar, bi lahko rekli in tako so tudi mislili tisti, ki jim je bila zaupana varnost hoje in so zato kontrolirali obutev. Dva sta si morala celo kupiti nove čevlje, če sta hotela z nami. Potrebo po dobri opremi smo poudarili tudi na avtobusu in tako smo spoznali, da nekateri tako pot jemljejo prelahko, začeni pri obutvi, opremi za dež in mraz. Mnogi niso imeli rokavic. Namen organizatorjev pa ni, da bi se kdo vrnil prehlajen in še z drugimi nevšečnostmi, ampak, da se s poti vrnemo bolj veseli, kot smo odšli. Letošnje napake smo si dobro zapomnili in bo prihod-

nje leto za te stvari bolje poskrbljeno. Raje manj udeležencev, a ti bolj varni.

Med vožnjo smo dobili številna navodila za pot, glede varnosti, kakor tudi varovanja naravnih lepot, da bi vse rastlinje pustili tam, kjer raste, kjer je najlepše za nas in ostale občudovalce. In naj takoj povem, da so udeleženci to spoštovali, kakor tudi nasvet, da ne mečejo raznih odpadkov okrog sebe.

Kljub opozorilom, da nam jo

vreme lahko močno zagode, smo upali, da kaj hudega ne bo. Pogledi so nam uhalali skozi okna avtobusa in ugibali smo, kdaj se bo zvedrilo. Mi pa zato nismo bili mrki, ko smo se na Rudnem polju predčasno poslovili od vožnje zaradi slabe ceste.

Dež je tudi na Rudnem polju odvrnil nekaj planincev in so se vrnili. Neka udeleženka je rekla: »Jaz se groma tako bojim.« Zadnji dan našega pohoda pa sem

Naši planinci pred Kredarico

zvedel, ko je prišla v Bohinj počakati moža, da bo moral njo in še nekoga pozneje voditi na Triglav, kajti enkrat letno je poleg drugih gora treba pohoditi tudi Triglav.

Torej dva odstotka se jih je vrnilo proti domu, ostali smo vzeli pot pod noge, pod drevjem, po štrlečem skalovju in spolzkih stezah. Šli smo previdno, sprva molče, kajti slabega vremena si nihče ne želi. Ko smo po uri in pol hoje prišli pod planino Konjščica, je dež počasi ponehaval. Lani nam je, ko smo bili na Konjščici, nad glavami grmelno, tokrat pa smo opazovali trgajoče megle po okoliških vrhovih in rekli bi, da nam je »opran« zrak nudi vedno več razgleda v daljave in to je precej pripomoglo, da smo pozabili, kako mokri smo, zato tudi počivati nismo smeli.

Udeležence pohoda smo razdelili v tri skupine, vsaka je imela svojega vodnika, ki smo jih dobili od drugega planinskega društva, dokler ne bomo imeli sami tak kader.

In tako smo prispeli na naš prvi cilj — Vodnikov dom. Kar dobro uro časa smo porabili za okrepčilo, kajti do Kredarice je še daleč in strmo. To bo šele preizkušnja za nove udeležence pohoda. Mnogi, kot smo zvedeli, se niso pripravljali za to hojo, torej so zaupali svoji sposobnosti in tudi nevednosti, na kakšno pot se podajajo.

Da smo tako uspešno hodili do Kredarice, se moramo zahvaliti oblačnemu vremenu, ki ni dovolilo, da bi nas sonce žgalo v razgrete hrbte. Žeja in vročina bi nam podaljšali pot vsaj za četrtino. Med potjo smo pohodili številne snežne krpe, ki so se to leto izredno dolgo obdržale in smo zato morali biti ponekod zelo previdni, da bi ne bil kak zdrs, ki bi ne ostal brez posledice, vendar teh do Kredarice nismo imeli. Šli smo po polžje. Na Kredarici smo posedli za mize in se kajpak spet krepčali.

Ker se je to popoldne vreme izboljšalo, so jo mnogi mahnili na Triglav, da ne bi naslednje jutro imeli slabšega razgleda. Ostali smo se spoznavali med seboj. Proti večeru je po »dirigentskem« mahanju predsednika našega PD zadonela pesem iz več deset grl. Ob zatonu sonca smo občudovali Triglav, Škratlato, Razor, Stenar in druge vrhove. Kar težko se je bilo posloviti od takega razpoloženja, ko smo morali oditi na svoja počivališča, da se lahko drugo pripravi ležišča

na jedilniških tleh. Minute so se seštevale proti polnoči, zunaj pa neverjetno mirno, nič severnega vetra, ki tako često spravlja Triglavski dom v škripanje, ki ga potem obliva plohe, tokrat pa nič.

Zvezdnata, mirna noč se je prevesila v jutro. Mnogi smo že ob četrti uri vstali, mnogi so še sladko spali, kar je zavleklo naš odhod proti Triglavu, ki so ga okrog šestih že objemale megle. To nas ne moti, le mislimo si, da razgleda s Triglava verjetno ne bo. Zato je nekdo zbral desetino, ki bi odšla po obronkih gore v dom Planiko in bi nas tam počakali. Ostali pa se zagrizemo v steno. Reči je treba, da so kar primerno skrbeli za varen vzpon, dve udeleženki sta se navezali, kasneje se je na isto vrv privezal še fant, ki je očeta prehitel, a mu je zmanjkalo moči. Ko smo na Malem Triglavu odložili nahrbtnike, je vsem skupaj odleglo. Megla nas je obkrožala, tolažili smo se s tem, da smo zvečer imeli lep razgled po gorah in dolinah.

Prva skupina se je že vračala, ko smo bili mi malo pod vrhom, glede na vreme vodnik ni hotel čakati, in tako smo prišli kar v precejšnjo gnečo na ozki, strmi stezi. Tako nismo bili že drugi vsi zbrani ob Aljaževem stolpu.

In ko smo šli proti Dolici, je bilo dosti snega, kot potem na Hribarici in je zato marsikdo preizkusil, kako ima dobre čevlje.

Sredi popoldneva so prvi bili v koči pri Sedmerih jezerih ter si začeli iskati prenočišče, kar je privedlo do zapletov in dolge debate, kako bi to moralo biti urejeno. V prihodnje bo treba urediti, da bodo vsi primerno spali, česar za to drugo noč ne bi mogli trditi. Bila so prazna ležišča, drugje pa gneča, vendar k temu lahko dodamo, da je nekaterim le manjkalo planinske skromnosti.

Zadnji so prišli v kočico tik pred večernim dežjem in malo pred deveto zvečer smo ugasnili luč in kmalu je bil v koči mir. Jutro je bilo hladno, vendar vzpon na Tičarico mi je odkril poljano krajnske lilije, planik, Sterbergovega klinčka, cvetov, ki so zaščiteni ter še mnogo drugih. Lep pogled je bil na raznobarno jezero ter okoliške vrhove, kar daje trajen vtis o mojstrovini narave.

Pot na Komno je bila v sončnem jutru prijetna, smeha ni manjkalo, vedno bolj smo se poznali. Po počitku smo po senčni poti odšli proti Bohinju.

FRAN VODNIK

MRZLE IN VROČE MALENKOSTI

Redkokdaj poslušamo celo uro, kar je znal razlagati Hribar, ko ni bil zadovoljen z organizacijo pri Sedmerih jezerih. Zvedeli smo, kako bi on organiziral ekipo, ki bi za vse to skrbela tam pa tukaj in prava škoda bo, če ga drugo leto ne bomo našli, ko se pripravimo na nov pohod. Skupno bomo napake odpravili!

Ce je človek hud, zapusti jezen še tako lepo družbo in to jih je nekaj storilo, ko so po svoje spoznali, da ne bodo mogli prenočiti. Mahnili so jo v dolino ali na Komno. V sili pa bi jih tu moglo nočiti še desetkrat toliko, kot jih je odšlo. Ihta včasih res pokoplje dobro razpoloženje, če se jih mnogo lovi, bo gotovo kdo nezadovoljen.

Izlet na Snežnik

Planinsko društvo IMP je po ustaljeni tradiciji planincev TOZD TEN 22. julija letos pridelilo izlet na Snežnik. Z lastnimi prevoznimi sredstvi smo se odpeljali jutraj ob 6. uri iz zbirnega mesta pred upravo IMP v Ljubljani. Pred gradom Snežnik pri Ložu smo imeli prvi postanek, odkoder smo nadaljevali pot z avtomobili po prelepi, z bogatimi gozdovi obdani Leskovi dolini. Pot nas je vodila mimo gozdarske postojanke za bivšo mejo med Jugoslavijo in Italijo. Po približno polurni vožnji od gradu smo naše »konjičke« parkirali, se oprtali z nahrbtniki in nadaljevali pot po dokaj strmi in razriti desti, ki jo od vozil lahko premaguje le goseničar. Kmalu smo s te ceste zavili na desno na lepo pot med bukvami in smrekami. Ko je gozd prehajal v grmičevje, smo lahko

ob poti občudovali krasno rdeče cvetoči rododendron, višje pa tudi murke in zlato jabolko. V skalovju stran od poti so se nam razkazovale tudi planike, ki pa zaradi neugodnega vremena letos niso bile bujne kot sicer.

Na jasi pred zadnjim vzponom na vrh smo se okrepčali z dobrotami in tako olajšali naše nahrbtnike. Zadnji del poti je speljan najprej med borovci, iz katerih pa ni puhtelo, kot ob močni vročini, saj je bil razmeroma hladen dan kljub sončnemu vremenu. Po približno enoipolurni hoji smo dosegli vrh, na katerem je bilo precej vetrovno, vendar s prekrasnim razgledom na vse strani. S prostim očesom smo lahko videli ladje, ki so plule v Kvaternem zalivu v okolici Reke oziroma Opatije, v daljavi v nasprotni smeri pa so nas pozdravljali naši

Julijci in Karavanke ter nas vabili na naslednje ture.

Na vrhu Snežnika je star planinski dom, ki ga pridne roke primorskih planincev adaptirajo. V tem domu smo kot običajno iskali telesne tolažbe (planinski čaj »z dodatkom«, juhica in podobne dobrote) po sicer nenaporni poti. Ko smo potešili žejo in lakoto, je iz naših grl zazvenela domača pesem kot dokaz prave sproščenosti, ki jo človek čuti v naravi. Sestavni del vsake ture je tudi pisanje razglednic s pozdravi svojem in znancem, da bi tako del doživete narave prenesli nanje. Po krajšem počitku in spominskem posnetku smo se v zgodnjih popoldanskih urah vračali do naših konjičkov. Med potjo so nam gobarske strasti razkazovali Jože, Marjan in Tine. Tine je dokazal tudi svoje plezalne sposobnosti. Zaradi njihove truda smo bili tudi ostali udeleženci izleta deležni drevesnih gob za okrasne rekvizite. Ob koncu našega izleta smo si ogledali lovsko razstavo v Gradu Snežnik s trofejami bivših lastnikov gradu, ki so v tem delu naše lepe domovine trgovali z lesom in uživali. Po ogledu gradu in razstave smo se razšli z lepimi spomini na izlet, ki ga je vodil naš izkušen in vnet planinec — vodnik Srečo z željo, da bi nas na prihodnjih izletih bilo še več in da bi se našemu novoustanovljenemu planinskemu društvu priključili vsi, ki jim narava, katere del smo tudi mi, nekaj pomeni.

